

60
TUKHOLMAN NÄYTTELYSTÄ
ARKKITEHTUURI JA TEKSTIILI.

1909
N:o 6 ja 7

HUONESISUSTUKSIA
RAKENNUSTAIIDETTA
MAALAUSTA JA KUVAN-
◇ ◇ ◇ VEISTOA ◇ ◇ ◇
TAIDETEOLLISUUTTA

8:s
vuosikerta

Suurin valikoima

Taideteollisuusesineitä

kuparista, messingistä,
bronsista, raudasta,
kristallista, porsiinista
ja fajansista

G. F. STOCKMANN
OKEYHTIÖLLÄ

== HELSINGISSÄ ==

TOIMITUS:

EINO SCHRODERUS, TYNE KOLINEN, y. m.

Toimituspaikka ja konttori: Huvilakatu 5,
puh. 6 44, avoinna 4-6 i. p. — Posti-
osoite: Suomen Teollisuuslehden Kotitaide.
Kotitaiteen Ilmoitustoimisto: Fredrikink. 39,
puh. 30 82. — Tilaushinta 9 mk. — Ilmes-
tyy 12 num. vuodessa vähintään 30 kuva-
liitteen seuraamana

5 Herman Lindell 5

ERITYISLIIKE

Taiteilija- ja
piirustusaineita

5 I. Henrikink. 5

5 HELSINKI 5

Hietalahden Osakeyhtiö
 Helsingissä Hietalahden rannan ja
 Nuoranpunojankadun kulmassa
 Puhelimet 48 ja 511.

— — — — —

Koriste ja verhoilupajat.
 Mattoja, Uutimia, Rautasänkyjä,
 Korihuonekaluja, y. m.

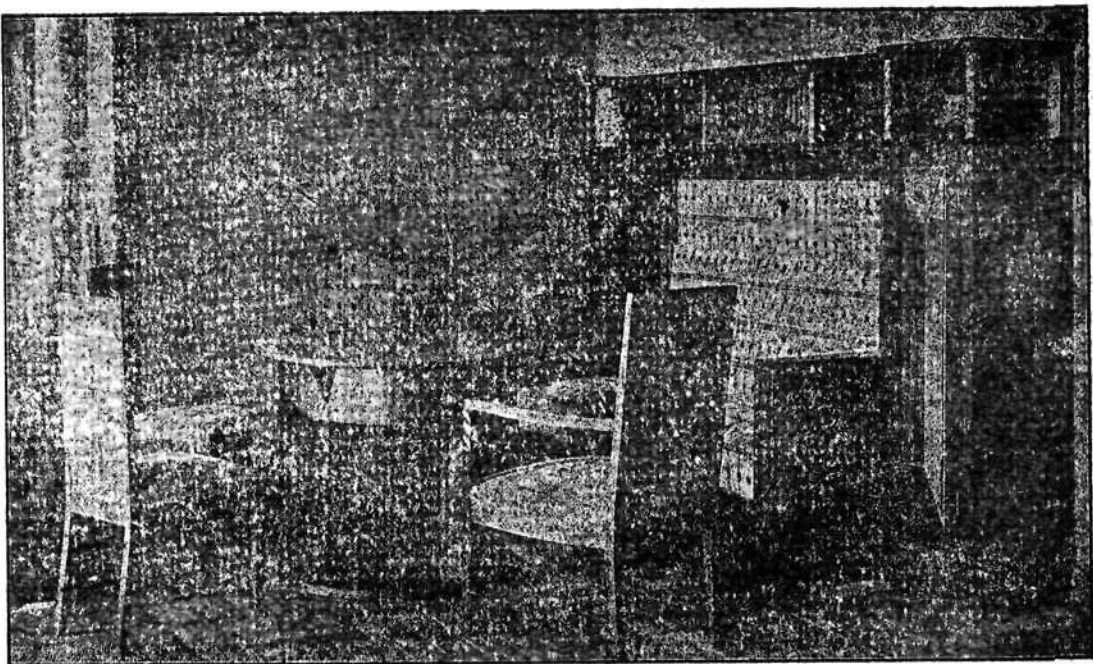
— — — — —

Huonekalu-näyttely Aleksanterink. 13.
 Lundqvistin liikepalatsissa.
 Puhelin 3784.

S. WUORIO MAALARILIIKE JA
 Unioninkatu 30 TAPETTIKAUPPA
 HELSINKI

Helsingin Sementti & Asfalttiliike
 tekee asfaltti-, sementti- ja rautabetonitöitä.
 — Täydellisiä kustannusarvioita maksutta. —
 Tehtaankatu 22. Puhelin 4003.

R. MELLIN
KULTASEPPÄ
 Valmistaa kaikellaista
 kulta- ja hopeasepäntöitä.

N. BOMAN'IN
Höyrypuusepäntehtas
 — TURKU. —

Näyttelyhuoneistot:
 HELSINGISSÄ: Mikokatu 4.
 TURUSSA: Linnankatu 47.
 VIIPURISSA: Katarinankatu 6.
 PIETARISSA: Nadeschdinskaja 17.
 MOSKOVASSA: Petroffka 10.

Tehtaat:
 TURUSSA ja KUOPIOSSA.

ISOPIHA TUKHOLMAN NÄYTTELYSSÄ.

TUKHOLMAN NÄYTTELY.

FERDINAND BOBERG.

Tukholman näyttely on ollut tänä kesänä Tukholman ja koko Ruotsin yhtymä- ja kokouspaikkana. Saapuupa tänne ulkomaaltakin vierasparvia, matkailijoita, taiteilijoita ja taiteenharrastajia, jotka haluavat nähdä ja ihailia sitä, mitä nuori Ruotsi on onnistunut kokoomaan maansa taideteollisuutta edustamaan — tahtoohan ja tuleekinhan näyttelyn osoittaa Ruotsin taiteellisen kulttuurin nykyistä kehityskantaa. — Ennen pitkää suljetaan näyttelyn portit, näyttelyesineet hajaantuvat ympäri maan, rakennukset revittänee — kaikki, mikä innokkaalla työllä on aikaansaatu, häviää taas, mutta ihanteellinen tulos jää ja kantaa varmasti hedelmää. Sitäpaitsi — yleisö, puuhaajat ja näyttelijät ovat tyytyväisiä, ja onhan silloin kaikki kuten olla pitääkin.

*

Näyttelyryhmän asema Eläintarhassa on luonnonkaunein mitä Tukholman ympäristöstä tähän tarkoitukseen voi löytyä. Erittäinkin meren puolelta katsottuna esiintyy näyttely kauniine rantaosastoineen ja vihreine kukkulaympäristöineen lumoavan kauniina. Sehän on aalloista kohonnut satujen kaupunki itämainen loisto valkoisen olemuksensa koristeena.

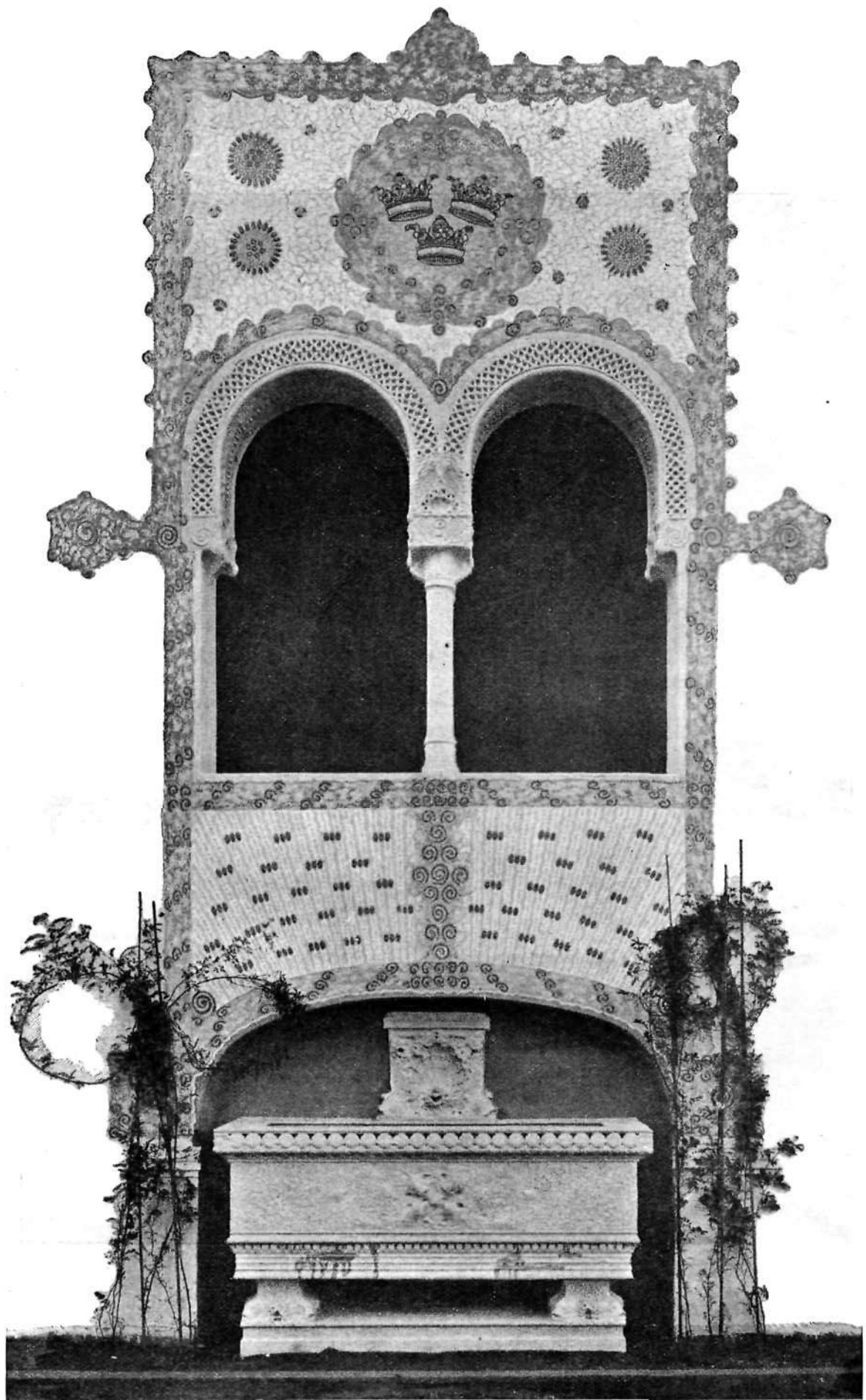
Näyttelyn arkkitehti Ferdinand Boberg on tällä työllään puolustanut kunniaipaikkaansa ruotsalaisten arkkitehtien joukossa. Jättiläistyö, hämmäs-

PIKKUPIHA TUKHOLMAN NÄYTTELYSTÄ.

PIKKUPIHA TUKHOLMAN NÄYTTELYSTÄ.

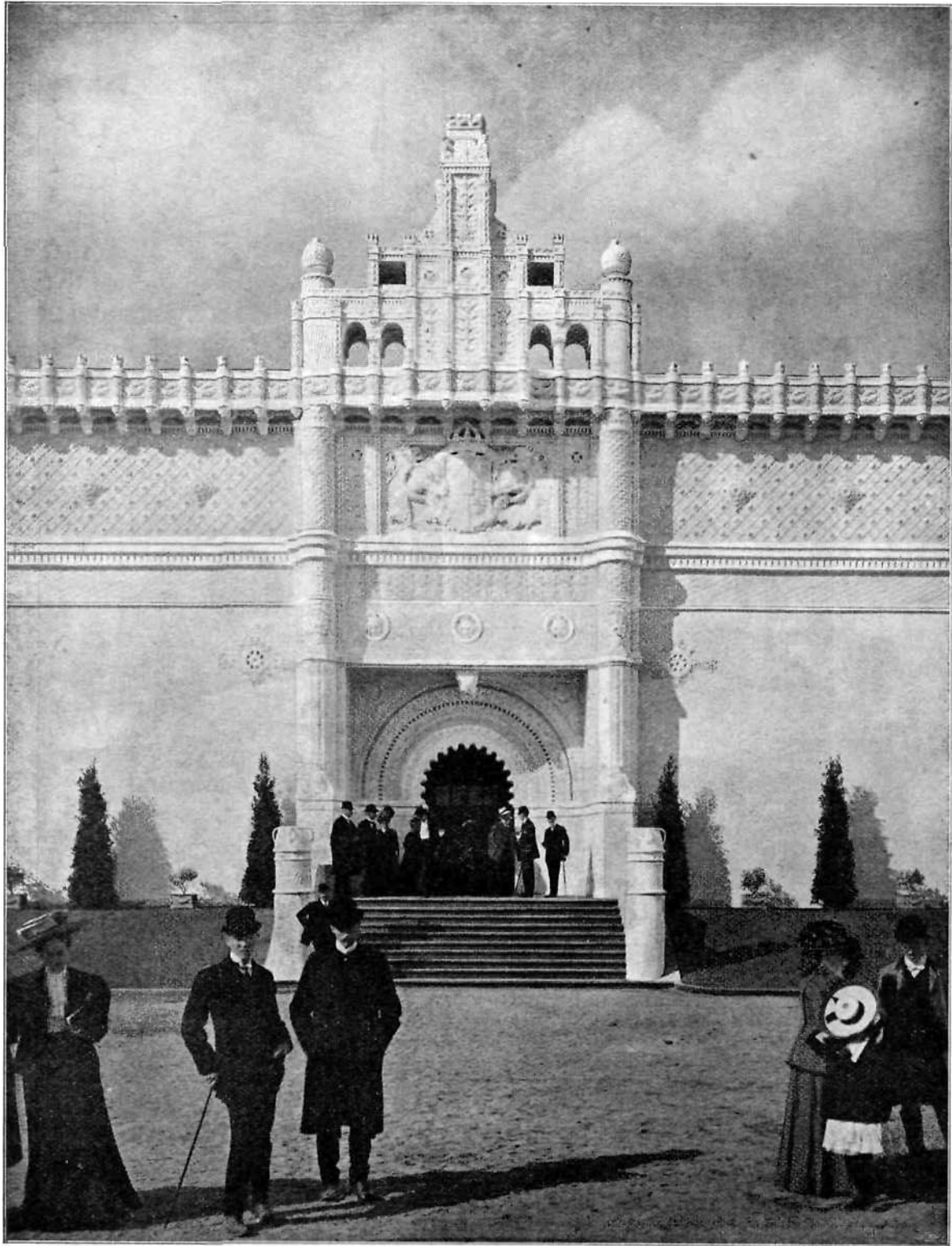

MOSAIKKIDETALJI.

FERDINAND BOBERG.

VESIPUTOUS PIKKUPIIHAN PERÄLLÄ.

KULTAPORTTI (GYLLENE PORTEN).

PILARISTOA PIKKUPIHAN YMPÄRILTÄ.

tyttävällä varmuudella ja johdonmukaisuudella suoritettuna. Kaikkialla sama, pienimpiinkin yksityisseikkoihin ulottuva huolellisuus niin tärkeissä kuin vähemmänkin tärkeissä kohdissa — turhaan hakee sellaisia kuolleita kohtia, joitten ohi harva pääsee näin laajan työn suorituksessa.

Aseman käsittely on varma, havainnollinen ja tekee mahdolliseksi näyttelyesineiden johdonmukaisen järjestelyn sekä hallien jaoittelun kautta useampiin pihoihin mainion arkitehtoonisen vaikutuksen. Kaikki on ilmavaa, tilavaa ja mukavaa. Pihat ovat sopivanmittaisia ja tarjoavat kauniita perspektiivejä. Ihmetellä täytyy sitä kompositionikykyä, joka voi jokaisella uudella näköalalla saada mielenkiinnon lisääntymään kohottaakseen sen huippuunsa „Pienen pihan“ näkymölle ilmestyessä, missä suihkulähteet lorisevat, metsäviiniköynnökset ja köynnösruusut kiemurtelevat ympäri siroja pylväskäytäviä meren sini taustanaan.

Näyttelyrakennusten muodossa on vähän, jos ollenkaan uutta. Nämä Bobergin tyypilliset siroilla pylväillä lepäävät holvit, nämä muurin harjakoristeet ja tuon hienon ornamentiikan tunnemme hyvin taiteilijan aikaisemmista töistä. Mutta tätä muotokieltä käyttäen on hän nyt luonut kokonaisuuden, joka ei voi olla ihailua herättämättä. Varmasti ja hyvin jaoiteltuina seisovat massat rauhaisan sopusointuisesti yhteensulautuen. Kokonaisuus ei menetä mitään ja kokonaisvaikutus on moitteeton. Soreat pylväskäytävät antavat massoille tarpeellista vaihtelua ja ornamentiikan etelämäisen rikas kasvisto, joka kiertelee friisejä ja holvikaaria, antaa eloa valkoisille ainejoukoille.

Sellaiselle koristemestarille kuin Boberg luulisi kiusauksen loistavalla koristelulla naamioida vähemmän onnistunut muoto olevan suuren, luulisi siis, että hän liiaksi panisi arvoa hienolle, mutta välistä pettäväälle ornamentiikalle. Niin ei tässä kumminkaan ole asianlaita. Koristelu on älyllä

ISOPIHA.

harkiten keskitetty erityisiin pääkohtiin, mutta niihin sitä rikkaammin. Katsokaahan vaan „Kultaista porttia“. Tämän porttaalin koristelu on varmaankin Bobergin käden ihanimpia tuotteita: hämmästyttävä aiherikkaus, upea sirous piirustelussa ja kaikki modelleerattuna Bobergille ominaisella pehmeällä plastiikalla.

Ainoastaan harvoissa kohdissa on arkkitehti työnsä koristelussa turvautunut rikkaampaan väriasteikkoon — muutoin on väri läpeensä valkoista. Näyttää kuitenkin siltä kuin siellä tuon tuostakin värityksessä esiintyisi jotakin kovaa ja kuollutta, jotakin voimatonta, joka jyrkästi kontrasteeraa sitä elämäniloa vasten, joka muutoin uhkuu tästä arkkitehtuurista. Missä mielellään näkisi käytettävän rikasta monivärisyyttä, siellä nyt on hillitty värikäsittely, jota ei oikein ymmärrä.

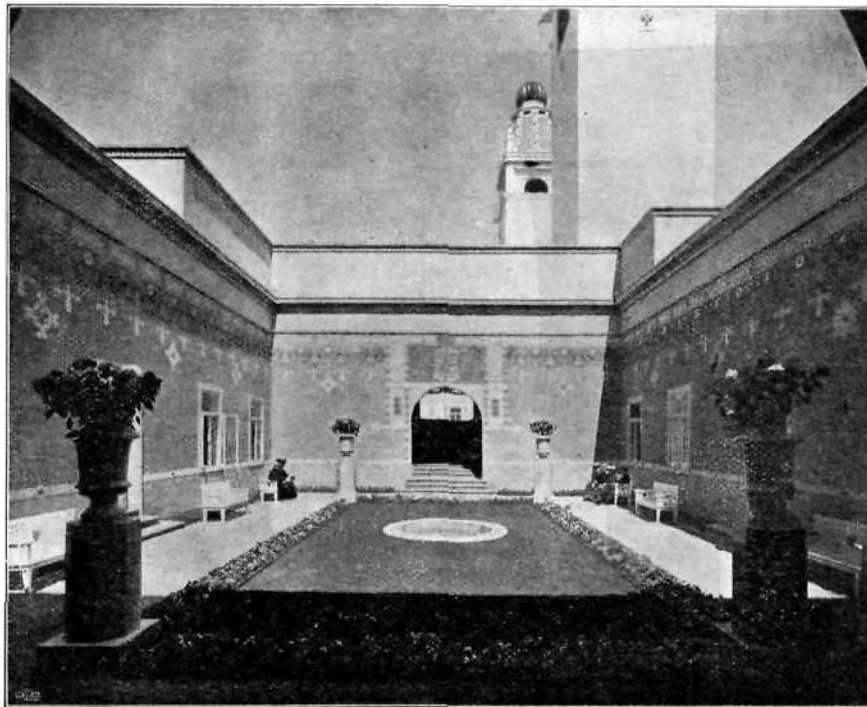
Kuinka paljon tämä arkkitehtuuri puolestaan puhuneekin, ei voi kuitenkaan olla huomiotaan kiinnittämättä yhteen ja toiseen vähemmän onnistuneeseen detaljiin. Niinpä esim. näyttää taiteilija

ilman suurempaa harrastusta kyhänneen tornihuippunsa ja suuria kupoleitaankin äitipuolen tavalla käsitelleen. Mitä viimeainittuun tulee, niin arkkitehti on kuitenkin todenmukaisesti tarkoituksella tahtonut estää näitä osia liiaksi hallitseviksi pääsemästä.

Näyttelyn yhteydessä on sanottu, että Boberg välittää taiteessaan liian vähän materiaalista. Olkoon niin — mutta näyttelyyn nähden on tämä muistutus aiheeton. Kipsi on helposti muovailtavaa ainetta, joka taipuu mielin määrin taiteilijan mielikuvien mukaan antaen näiden mahdollisimman suuressa määrässä päästä todellisuuteen.

On myös sanottu, etteivät näyttelyrakennukset ole sopusoinnussa sen ruotsalaisen taideteollisuusnäyttelyn kanssa, joka on sen sisällä, että siinä on hyvin vähän yleisluontoista ruotsalaista tyyppiä. Totta onkin, että tästä arkkitehtuurista turhaan hakee kansallisia ruotsalaisia rakennustai koristusaiheita, totta on, että nämä keveät pylväskäytävät ja tämä hieno ornamenttiikka, jonka

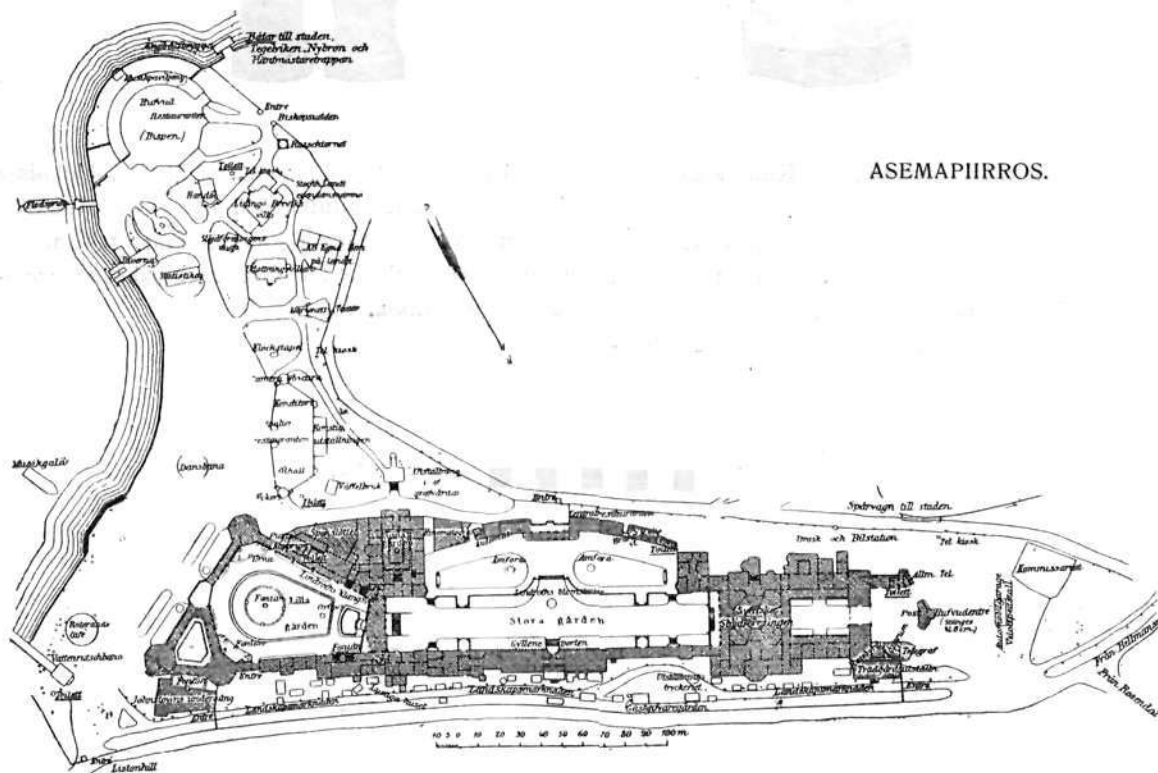

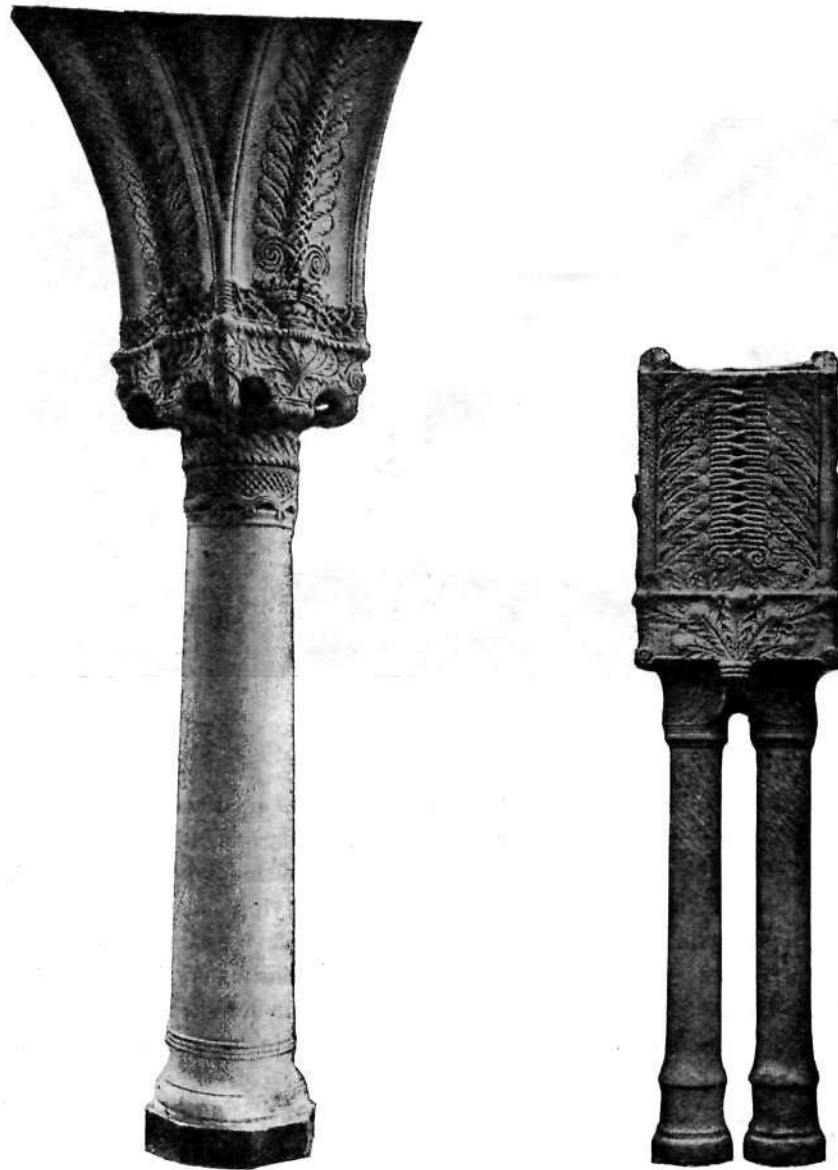
KELTANEN PIHA (GULA GÅRDEN).

vaikutus riippuu voimakkaista valaistusvaikutuksista varjo- ja valovastakohtineen, ovat vieraita pohjoismaiselle ilmanalalle. Itäpäittäin auringon valossa ne ovat syntyneet eivätkä voi meidän ilmastoon, tottua. Mutta, toiselta puolen, elävähän näyttelyrakennukset päiväkorenon hetkellistä elämää ja voinee tätäkin etelämaisen viehättävää taidetta, muutamia lyhyitä kesäpäiviä kun se vaan

on nähtävänä, pitää oikeutettuna — kaunista se on aina. Sitäpaitsi löytyy tästä arkkitehtuurista paljon ruotsalaisluontoisia piirteitä. Tämä valoisa sirous, tämä ylpeä itsetietoisuus ja tämä jonkun verran ylvästelevä ritariuus — eivätkö kaikki nämä ole ominaisuuksia, joita läntisissä naapureissamme olemme tottuneet löytämään ja kunnioittamaan. Myöskin on näyttelystä tullut tukholma-

ASEMAPIIRROS.

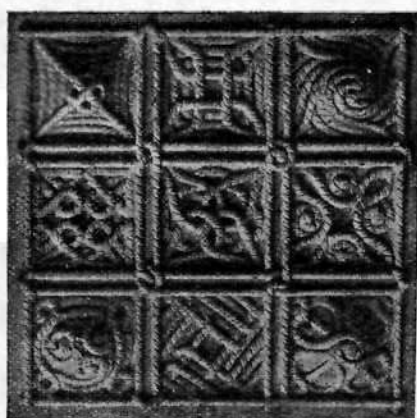
laisten hemmoteltu lempilapsi. Kun aika vaan myöntää menevät he yhä uudelleen ja uudelleen sinne kerran vielä vanhaa tuttua katsomaan tahi hetkeksi levähtämään arkihuolista tähän luonnon ja ihmiskäden ihanaan luomaan.

Ja kun ilta joutuu ja valot sytytetään „Valkoi-

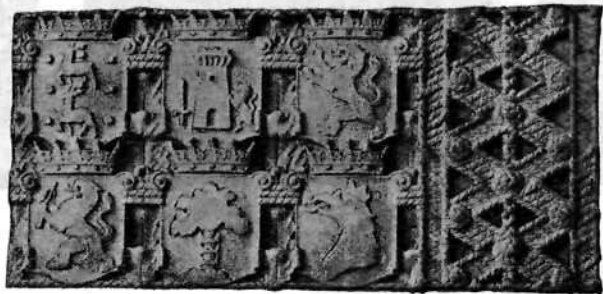
seen kaupunkiin“, silloin nuoret tiheissä joukoissa rientävät tuonne muutamaksi häipyväksi tunniksi valssin hiveleviä säveliä kuuntelemaan tahi nauttimaan ihanaa dolce far niente hiljaiseen soljuvassa gondoolissa.

KIPSIDETALJIA TUKHOLMAN NÄYTTELYRAKENNUKSESTA.

STYLUS KUNSTHAUS MUSEUM

KUTOMA-, OMPELU- JA NYPLÄYSTYÖT TUKHOLMAN TAIDETEOLISUUSNÄYTTELYSSÄ 1909.

Naapurimme ruotsalaiset ovat menneen kesän kuluessa olleet tilaisuudessa etevän, hyvästi järjestetyn näyttelyn kautta esiintuoda tulokset käsiteollisuustöistään ja harrastuksistaan viime vuosien aikoina. Epäröimättä on myönnettävä, että tässä näyttelyssä tekstiilituotteet esiintyivät ei ainoastaan runsaslukuisimmin ja monipuolisimmin vaan myöskin laatuunsa nähden kunniakkaimmin.

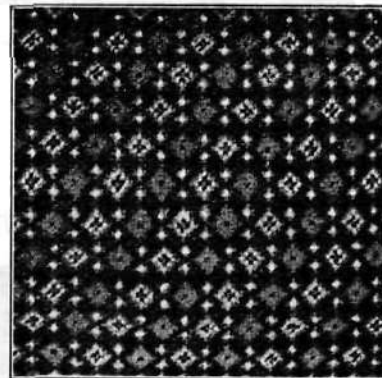
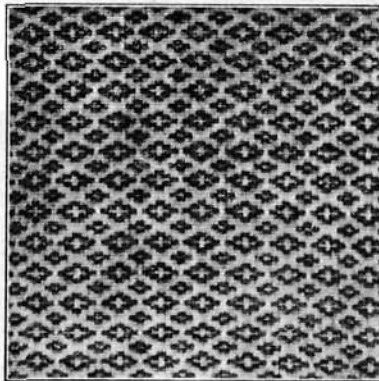
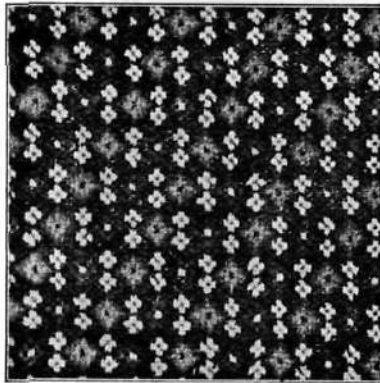
Varsinaiset näyttelyn ohjelman mukaiset kudokset, ne, „joitten sommittelu on taiteellisen ajatuksen tulosta“, tahtoisin jakaa seuraaviin kolmeen pääryhmään:

- 1) alkuperäiset talonpoikaiskankaat,
- 2) taiteellistetut kansanaiheiset kankaat ja
- 3) varsinaiset taidekudokset.

Ruotsin talonpoikaisen kansan keskuudessa on aikaisimmista ajoista alkain syntynyt — ja yhä

vielä syntyy — kudoksia, jotka todistavat tekijänsä omaavan sitä terveintä taidekäsitystä, luonnon opettamaa. Osaksi ovat nämä kudokset olleet ulkoasulleen yksinkertaisia, mutta sittenkin enimmältä osaltaan ruotsalaisen kansallisuuteen mukaisesti useampiakin kauniita väriyhdistelmiä ja mielikuvituksellisia muotoja kuvastavia.

Vähävärisempiä ja harvempiniitisiä rahvaan kankaita on näyttelyssä suhteellisesti vähän kuviokaampiin kudoksiin verraten. Kiitoksella on mainittava jämtlandilaiset sarat niin hyvin pehmeensä kuin kauneisiin väreihinsäkin nähden. Ollen täysivillaisia ja käsin kehrätyistä langoista tehtyjä, ovat ne pukukankaiksi lauhkeita ja monivuotisia. Jonkun verran naistenkin pukukankaita on tuotuna eri osista maata. Huomattavimmat maaseudun omista huonekalukankaista ovat näytte-

JÄMTLANDILAISIA HUONEKALUKANKAITA.

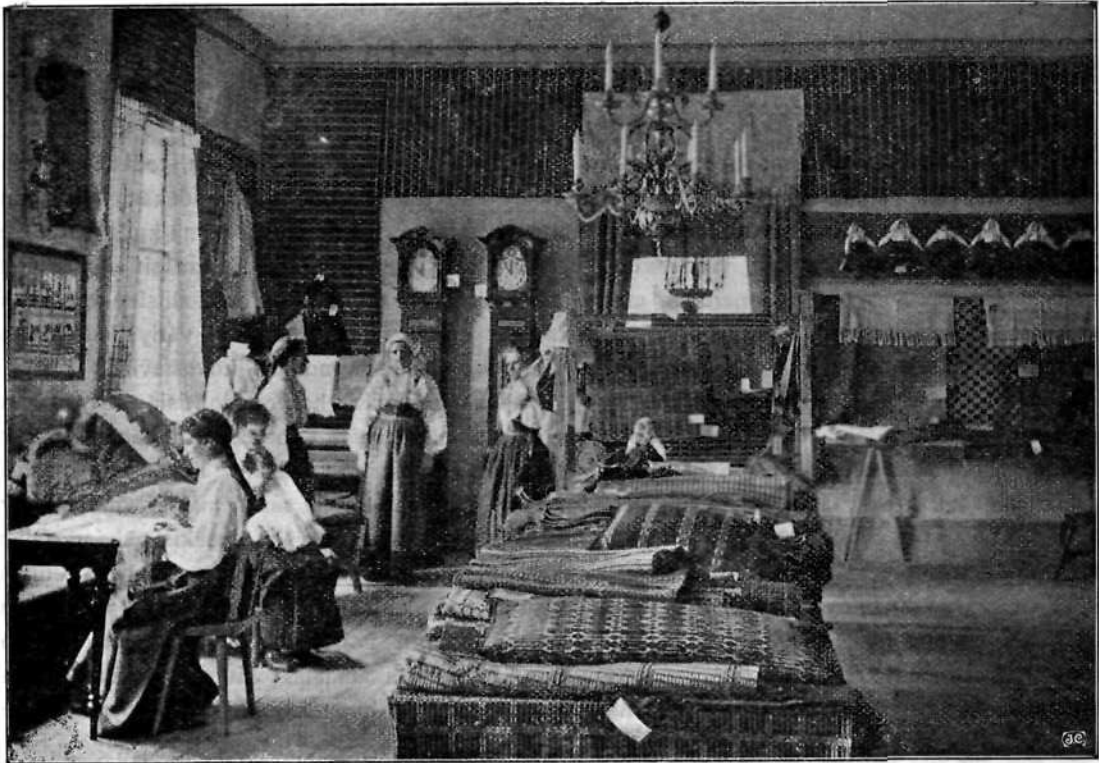
lyssä Jämtlannin muutenkin hyvässä osastossa. (Kuvat 1—3.) Keskimäinen kuva esittää ruusupolkumalliin (rosengång), laitimaiset nukkapäisesti tehtyjä tämmöisiä kankaita.

Ruusupolkukudoksia on mitä runsain kokoelma taalalaisissa näyttely-osastoissa. Taalalaiset kutovat enimmäkseen raanunsa ruusupolkuisiksi. Enimmäkseen ovat nämä kudokset 4:niitisiä, mutta saadaan aika sieviä 3:lla niidelläkin, vaikkakin kuvitus silloin tulee tietysti toispuoleinen. Varsinkin Moran näyttelyhuoneen seinät ja pöydät olivat miltei kauttaaltaan tämmöisten kudosten peitossa. — Näitä samoin kuin muitakin raanun sukuisia kudoksia kutsutaan Flodassa nimityksellä „Åkleden“, Leksandissa nimityksellä „Vepor“. (Molemmat paikkakunnat, kuten tunnettua Taalassa.)

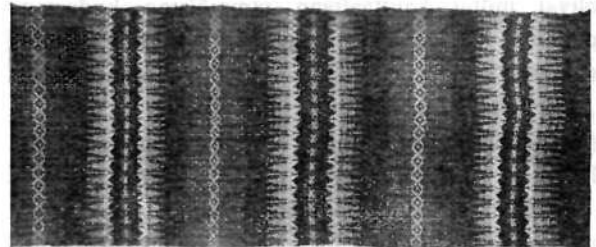
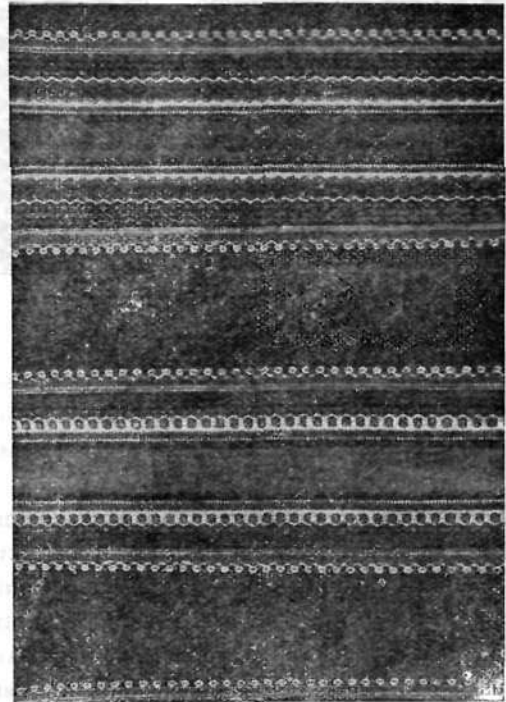
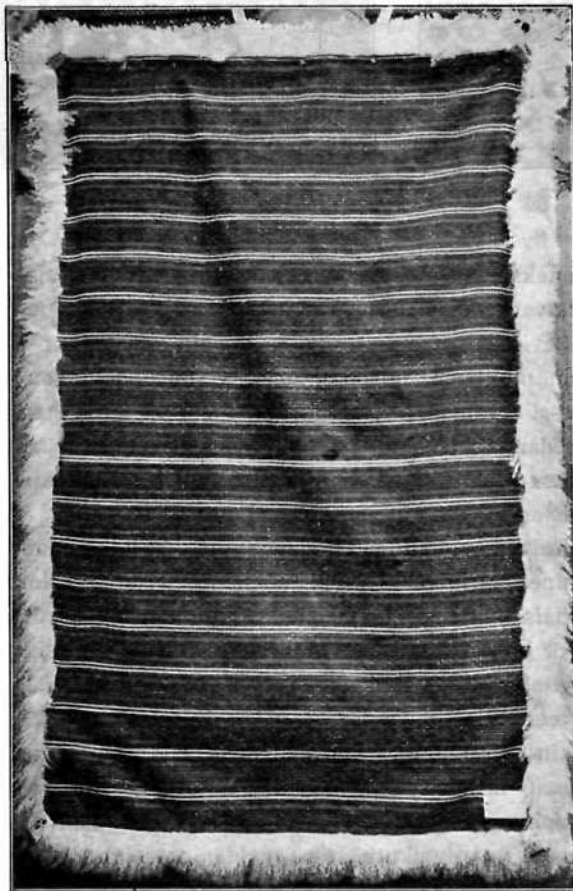
Opphämta-raanuja (suomeksi tätä lastojen käyttöön viittovaa kutoustopaa voisi ehkä kutsua nou-

kinnaksi tai uusinnaksi), jotka niin paljon muistuttavat meikäläisiä, varsinkin Pohjanmaalla tavattavia, ei, omituista kyllä, Taalain osastossa ole kuin muutama, niistäkin toisissa ruusupolkua joukossa. Tämäntapaisia niisillä kudottuja eli, kuten taalalaiset sanovat, „läskrus“-kudoksia (meillä Suomessa ehkä tavallisin raanumuoto) oli Rättvikin osastossa (Taalain maakuntaa) useampia.

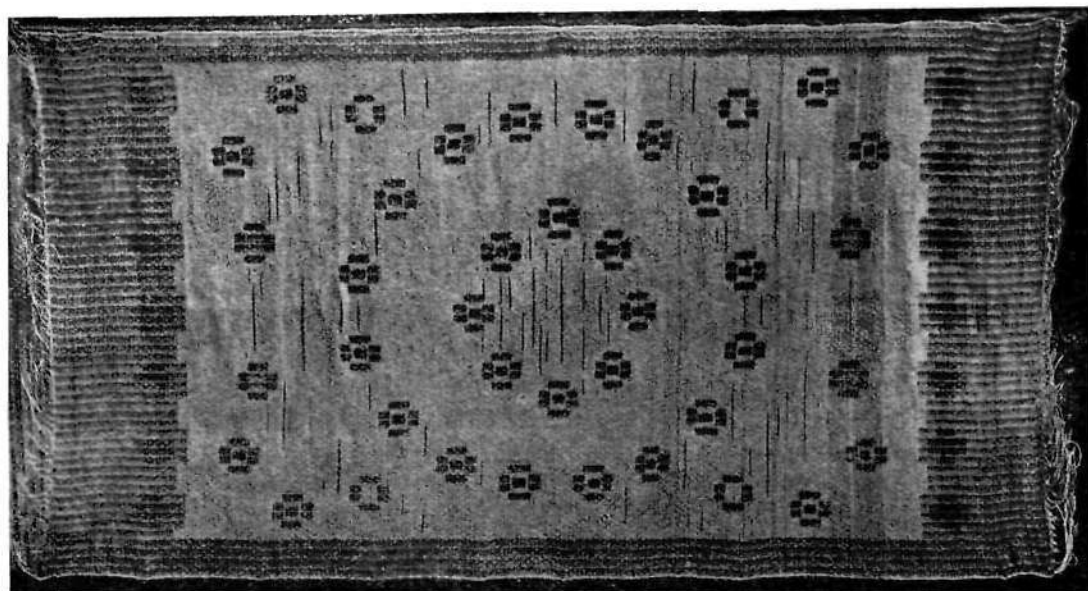
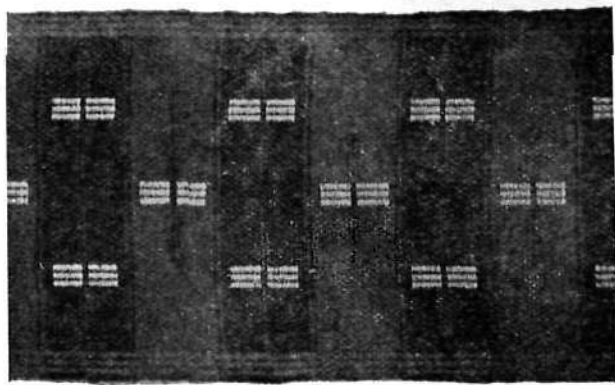
Reippaine, mutta samalla syvine kasvi- ja kochinell-värineen tekivät seinientäyteiset, yksinkertaisen kuosiset taalalaisraanut suomalaiselle ehkä eniten kotoiselle tuntuvan vaikutuksen koko näyttelyssä. — Paljonkaan ei tässä suhteessa jää jälkeen Helsinglandin 2 näyttely-osastoa, mikä onkin selitettävissä kun tiedämme, että vierekkäin asuvat taalalaiset ja helsinglandilaiset ovat aikaisempina aikoina olleet merenkurkun poikki vilkkaassa vuorovaikutuksessa meidän pohjalaistemme kanssa.

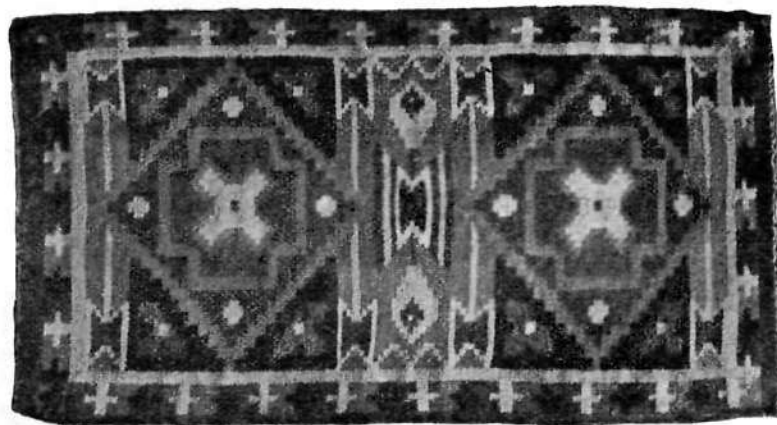
MORAN (TAALAISTA) NÄYTTELYOSASTO.

TAALALAISIA RUUSUPOLKUKUDOKSIA.

DUKAGANG-KUDOKSIA.

RÖDLAKAN-KUDOS.

LÄSKRUS- JA ROSENGÄNG (RUUSU-
POLKU) KUDOKSINEN „VEPA“ FLODASTA.

sommittelema seinäreunus, esittävä poroja pulk-
kineen, ajajineen.

Ennenkuin kokonaan siirryn taiteellistettuihin
kudoksiin, joihin viimeksi mainittu jo kuuluu,
olkoon vielä sanottuna, että Taalain osastoissa
(etupäässä Leksandin) oli iso joukko oivallisia
daladrällejä iloisine väreineen sekä pellavaisiakin
kilpikankaita.

Nämä maalaisosaston kudokset samoin kuin
tuonempana mainittavat ompeleetkin muodostivat
näyttelyn tekstilituotteista epäilemättä kokonai-
simman osan.

Ollen vapaat kaikesta etsitystä ja haparoivasta,
tekevät tällaiset alkuperäisen rahvaan kuosin ja
väriyksen omaavat kudokset katsojaan kaikessa
niiivisuudessaankin niin luottamusta herättävän ja
puoleensa vetävän hyvän ystävän vaikutuksen. —
Että kansan *omat* kudokset tässä näyttelyssä näin
edukseen esiintyivät, on huomattavassa määrässä
luettava niitten taiteilijoitten ansioksi (etupäässä
Zornin ja Larssonin perheet, taiteilija Ankarcrona
y. m.), jotka asettuen elämään kansan keskuu-
teen, ovat tehneet voitavansa estääkseen kotiteol-
isuusrientejen eksymästä väärille urille.

OPPHÄMTA-KUDOS HELSINGLANDISTA.

Meilläkin ammattipiireissä hyvin tunnetut flami-
laiset ja rödlakan kuviokudokset samoin kuin
dukagång- ja krabbasnår-kankaatkin, tapaamme
tietysti runsaslukuisimmin sen maanosan näytte-
lyssä, josta ne ovat alkuaan kotoisinkin, s. o.
Skånen osastossa.

Varsinkin flamilaisia kudoksia, väreilleen ja
kuoseilleen mitä oivallisimpia, oli pitkä katonreu-
nustallinen tässä näyttelyhuoneessa. Dukagång-
kudoksia olisi toivonut olevan enemmän. Niit-
tenkin joukossa, joita oli näytteille pantu, puuttui
miltei kokonaan alkuperäisen hauskat ihmis- ja
eläinkuviolliset.

Kahtamoksi meillä kutsuttu ontelo-kudos on
Ruotsissa aikanaan ollut hyvinkin yleinen. Ruot-
sissa tätä kudonta-tapaa kutsutaan suomalaiseksi
(finnvävnad). Varsin useita tällaisia „suomalais-
kankaita“ ei näyttelyssä ollut, mutta muudan sen-
sijaan aika hauska, nim. rouva Maria Wrangelin

Ruotsissa on viimeisimpinä vuosina varsinkin
parin yhdistyksen puolesta tehty huomattavan hy-

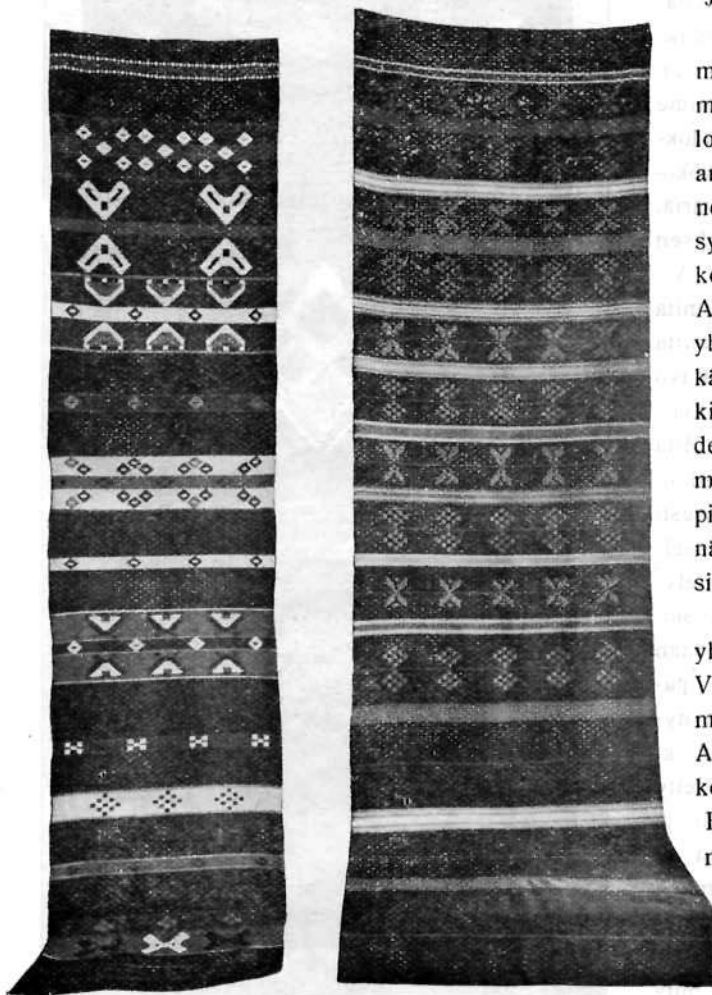

FLAMILAIS-KUVAKUDOS.

villä tuloksilla työtä siihen suuntaan, että terveen taidekäsitteksen avulla saataisiin tarpeellista herätystä rappeutumassa olevien kansan kudostuotteiden uudelleen oikeaan arvoonsa elvyttämiseksi. Laajaperäisintä työtä tähän suuntaan on tehnyt Ruotsin kotiteollisuusyhdistys (Föreningen för Svensk hemslöjd), jonka koekutomo on levittänyt selityksillä varustettuja, hauskoja kangasmalleja ympäri Ruotsin maaseutuja. Kotiteollisuusyhdistyksen järjestämistä huoneista olikin tämän koekutomon omia ja sen mallin mukaan eri osissa maata kudottuja tuotteita käsittävä paras. Seinustan paneelit olivat täyteen naulatut siroja naisten pukukankaita, ylempänä oli kauniita mattoja ja keskellä huonetta riippui kahdessa säteikössä lukematon joukko oivallisia harvoja uutimia. Värit näissä kudoksissa ovat kerrassaan herkullisia. Liikojen värejä ei ole yhteen ahdettu, mutta kuitenkin saatu aikaan niin monia eri vaikutelmia, että luulisi näistä kunkin kodin saavan mieleisensä. Enimmäkseen on tyydytty kansanomaiseen ruuduittelu- ja raidoittelutapaan, konstikkaampia koristeita käyttämättä. Värisovittelussa tapaa alkuperäistä rahvaan kankaitten raikkautta,

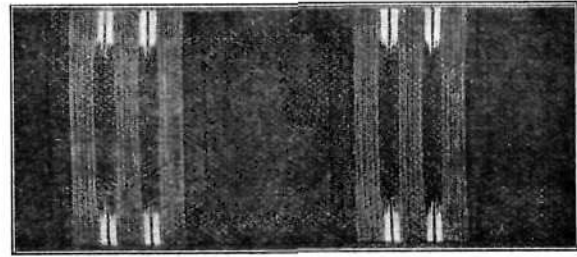
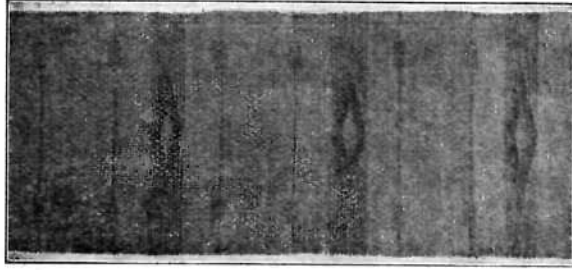
UUTIMET VUOROITTELEVAA KRABBASNÄR- JA DUKAGÄNG-KUDONTAA SKÄNESTA.

KRABBASNÄR-KUDOKSIA HELSINGLANDISTA.

mutta värien ja väriyhdistelmien valinnassa huomaa jotain varmaa uuttakin päämäärää: värioloiston ohella pehmeyttä ja kaiken pohjana jaloa arvokkuutta. — Teki niin hyvää tässä huoneessa viivyskely, kun sai muistella, että tästä syksystä alkaa meilläkin täällä Helsingissä koko kotiteollisuusväen hyväksi toimia koekutomo. Alkakoon sekin yksinkertaisin piirtein ja väriyhdistelmin oikomaan sitä harhaantunutta värien käsittelyä, joka monin paikoin maaseutuamme-kin (kaupungeista puhumattakaan) on vuosivuodelta käynyt yhä turmiollisemmaksi. Otettakoon meilläkin ohjeeksi se, että emme pää-asiana pidä vanhojen kansankudosten *muotojen*, vaan näitten teosten antaman taiteellisen *vaikuttimen* siirtämistä pohjaksi uusille kudoksillemme.

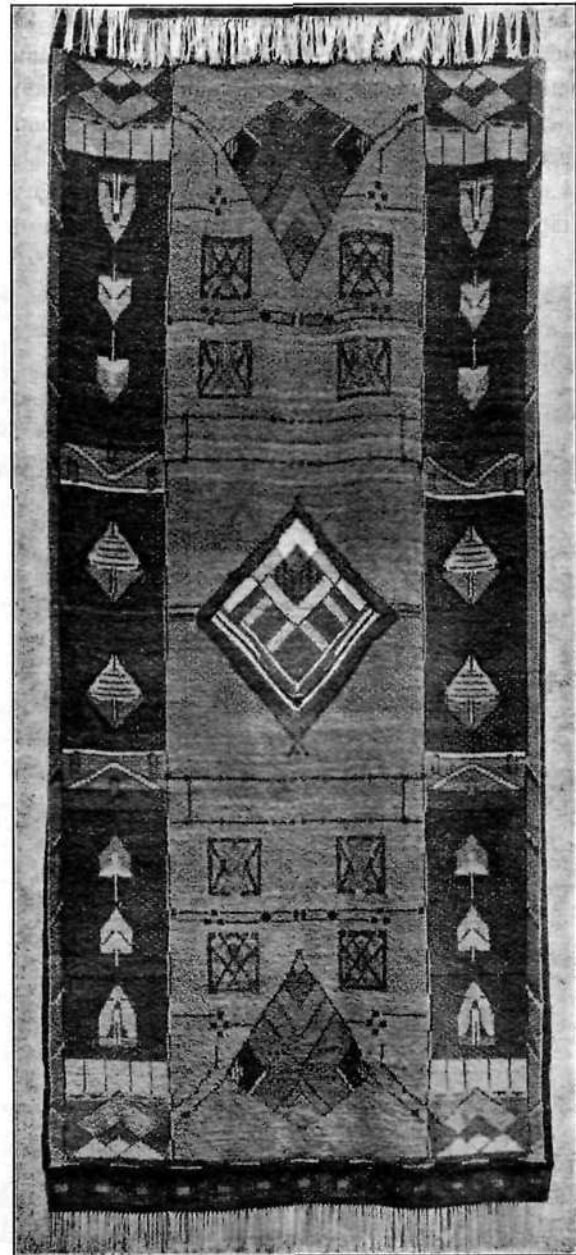
Kansalliselta pohjalta noussutta on myöskin yhdistyksen „Käsityön Ystävät“ (Handarbetets Vänner) työ. Se kuultaa kyllä yhdistyksen, muuten uudenaikaisen näyttelyosaston taustana. Alkuaikoinaan on yhdistys nimittäin huolella kerännyt varastoonsa paraita kansankudoksia. Ensin niitä semmoisenaan jäljennettiin, sittemmin siirryttiin aste asteelta vapaammille aloille, mutta pitäen vanhat aatteet aina perustana. — Yhdistys on aikanaan kokeillut kaikilla-kin kudonnan aloilla, mutta tässä näyttelyssä on näköjään tahdottu kiinnittää yleisön päähuomio varsinkin niihin ennätyksiin,

RUOTSIN KOTITEOLLISUUSYHDISTYKSEN TEETTÄMIÄ MATTOJA.

joita yhdistys on saavuttanut koettaessaan kehittää kuvikkaitten mattojen, oviverhojen ja huonekalukankaitten kudonnan tekniikkaa. Yhä uudestaan ja varsinkin sikäli kuin uusi tyyliuunta kudonnan alalla alkoi kiinnittää huomiota värityksen kokonaisuuteen, oli tultu huomaamaan, että vanhat ruotsalaiset kudontamuodot sitoivat kuosin piirtäjää liiaksi tekniikkaan. Yhtä ja toista kokeiltua huomattiin että tavallisissa kangaspuissa vaaka-suorien loimien varassa saattoi syntyä entistä näppärämmin ja vapaammin hauskoja kuvitus-kudoksiakin. Kankaan pohja ja samalla pääväri muodostettiin sukkulalla, kuviot tarpeen mukaan poimimalla. Tämäntapaista kutomistahan oli ennenkin ollut käytännössä, mutta nyt opittiin sitä käyttämään entistä taidokkaammin määrättyjen voimakkaisten värivaikutusten aikaansaamiseksi. Onhan ennen ihailtujen monien värien asemesta viime aikoina opittu yhä enemmän nauttimaan kudossissakin kokonaistulokseksi saatua, yhtä värikokonaisuutta — tekisi mieli sanoa — yhtä väriä. Tämän uuden tekniikan avulla, jota yhdistyksen alkukirjainten mukaan on alettu kutsua H. V.-kudokseksi, on tämmöinen värien yhtymä mitä paraiten saavutettavissa. Sukkulaa käytön kautta on tällä kudontatavalla lisäksi se etuus, että työ joutuu ravakammin — joten varsinaiseen kuvittelun muodostamiseen jää enemmän aikaa. Mitä erilaisempia raaka-aineita, metallilankojakin silkin, villan ja pellavan yhteydessä voi tässä edullisesti käyttää esiintuomaan monen monia tarkoituksellisia vaikutuksia. — Huomatuimpia tässä näyttelyosastossa ovat Carin Wästbergin ja Maria Sjöströmin kudokset, useimmat osaksi tai kokonaan H. V.-tekniikkaa. Edellisen teoksista ovat paraita, ja epäilemättä myös Käsityön Ystävien nykyisen kudontataidon huippua esittäviä, n. k. Brigitta-kudokset, joissa on vuorotellen käytetty H. V.- ja rödlakan-kudontaa. Mitä eheimmän ja itsenäisimmän vaikutuksen teki näistä ainakin allekirjoittaneeseen ohella löytyvän kuvan esittämä „Abisko“-niminen. Saman taiteilijan sommittelemista sidenukka-matoista (matta i knuten flossa) oli tässä kuvattu syvänsinisine väreineen mitä parasta alallaan.

Paraat vielä mainitsemattomista kudososastoista näyttelyssä olivat mielestäni Selma Giöbelin Vadstenasta ja toiminimi „Liciumin“ Tukholmasta. Jälkimmäisen samoin kuin Nordiska Kompaniet'in-kin tekstiilituotteet olivat toinen toistaan komeammat, mutta sitä puoleensavetävän lämmittävää

CARIN WÄSTBERG: MATTO.

vaikutusta kuin enimmät aikasemmin esitetyistä eivät nämä loistoteokset olleet omiaan ainakaan allekirjoittaneeseen tekemään. Niiltä puuttui taiteellista ja varsinkin kansallista pohjaa, huolimatta siitä, että useissa kohdissaan todistavat hyvinkin pitkälle johdettua taituruutta. Se aivan liian yleinen ylellisyyteen pyrkiminen, joka näissä kuten monessa muussakin yksityisosastossa prameilee, on omiaan niihin tuhlatus taiteellisenkin työn arvon himmentämään.

Ikävällä on mainittava, että jonkun verran aivan ala-arvoistakin kutoustuotetta oli näyttelyyn päässyt pujahtamaan. Näistä en saata olla nimenomaan mainitsematta John Lenningin kutomakoulun tuotteita Norrköpingistä, koska tämä oppilaitos on luettelossa otettu taideteollisuuskoulujen joukkoon. Mikään taideteollisuuskoulu se ei suinkaan ole, sen tuotteensa selvästi osoittavat. Tämä koulu tarkoittaneekin etupäässä työnjohtajien kasvattamista tehtäisiin. Semmoisena olisi se paikallaan jos ei yrittäisi koneilla kutomaan semmoista, mikä niille ei kuulu, nim. kuvakudoksia. Tässä, jos missään pitävät paikkansa sanat: Antakaa keisarille kuin keisarin on ja Jumalalle kuin Jumalan on. Yhtä vähän kuin koneellisesti voi maalata tauluja niissä taidetta pysyttäen, yhtä mahdotonta on koneella aikaansaada taiteellista kuvakudosta. Sen voi tehdä vain jumalisen hengen johtama sielukas ihminen. Suuresti oudoksuttavaa ja surkuteltavaa on, että Lenningin koulu on asettanut osastonsa enimmät seinä-alat täyteen stereotypiseerattuja jäykkiä kuvankudosten yritelmiä. Ja vielä surkuteltavampaa on, että näitä, tietysti halpoja teoksia oli yleisö ostanut oheen pannuista lapuista päättäen enemmän kuin mitään arvokkaampia teoksia. Ainoastaan eräät keltaiset uutimet ja muuan tapeetti-aiheinen seinävaate olivat mielestäni esille pannuista puolustettavissa. Vasta kesän lopulla löysin hämmästykseni saman näyttelyosaston nurkasta ison kasan näytetilkkuja mitä hausimmista pienikuvioisista huonekalunkaista, semmoisista, jotka mitä paraiten soveltuvat koneilla kudottaviksi. Miten hauskan vaikutuksen olisikaan tämä näyttelyosasto tehnyt, jos nämä kudokset olisivat ennenmainittujen kuvakudosten asemesta olleet seinille ripustetut!

Varsinaisista taidekudoksista on kokonaista 10 semmoista kuvakudosta, jotka on asetettava tunnustavasti muita edelle.

Ensimmäisenä lienee mainittava kuvakudoksista suurin ja isotöisin, taiteilijapari Ferdinand ja Anna Bobergin sommittelema ja 7 neitosen 2 vuoden aikana kutoma „Hautajaiset Leksandissa“. Tällä taideteoksella on kieltämättä monia hyvin huomattavia etuja niin hyvin kokonaisvaikutukseen

CARIN WÄSTBERG: OVIVERHO („ABISKO“).

nähdessä tämän suuren ihmisjoukon ryhmittämisessä kuin värityksenkin suhteen. Sielutieteelliseltä kannalta katsoen on erittäin mieltäkiinnittävää tarkastella jokaista henkilöä erikseen. Kuten Taa-laissa on tapana, ovat kaikki tässäkin kansallisuuspuuissaan. Se on antanut aiheen mitä herkulli-

MÄRTA MÅÅS FJETTERSTRÖM: „STAFFAN STALLEDRÄNG“.

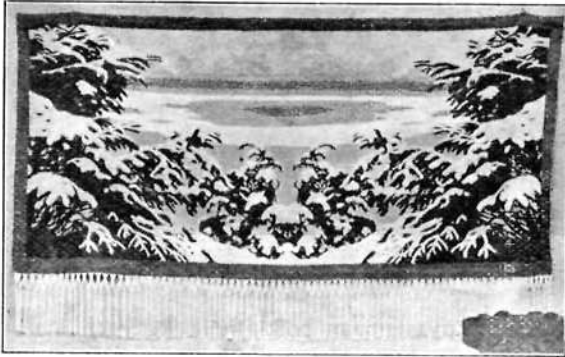
simpaan värien käyttöön. Tekisi mieli ottaa ihan jokaisesta hameesta (ja ukon sateenvarjokankaasta) malli-tilkku mukaansa. Valitettavaa vaan on ettei tarpeellista värisointua ole jaksettu saada siihen kylläkin riittävän monipuolisista taalalaispuvuista ilman että — kuten on tapahtunut — etnografista tarkkuutta on täytynyt jossakin kohdin rikkoa. Suuri yleisö lienee syystäkin asettanut tämän kudoksen näyttelyn paraaksi. Nähtyäni sen kolmannen kerran, pidettyäni kummankin käynnin välillä kuukauden ajan lomaa, tuntui minusta tämä yksityiskohdissaan niin erinomainen teos kokonaisvaikutukselleen koko joukon alkuperäistä näkemääni rauhattommalle. Siinä on ehkä liiaksi, kuten ruotsalainen sanoo, „tortta på tortta“. Kokonaisuuden kustannuksella on kiinnitetty liiaksi pikkudetaljeihin huomiota. Kuvaavaa tälle on sekin, kun ei ole tyydytty rikasaiheisiin taalalais-

pukuihin, vaan on lisäksi siroiteltu toinen toistaan koreampia kukkia runsaasti tauluun. — Osasto, johon taulu oli sijoitettuna oli, sen kanssa sointuakseen, aivan liian aristokraattinen, vika, joka mielestäni ilmeni moneen muuhunkin seikkaan nähden Bobergin järjestelyssä.

Reippaita taalalaisia hääsaattueita oli 3:osaiseen kääntöuutimeen piirittänyt taiteilija Anders Zorn. Tämä on semmoinen todellinen taideteos, josta nauttii yhä enemmän mitä enemmän sitä saa nähdä.

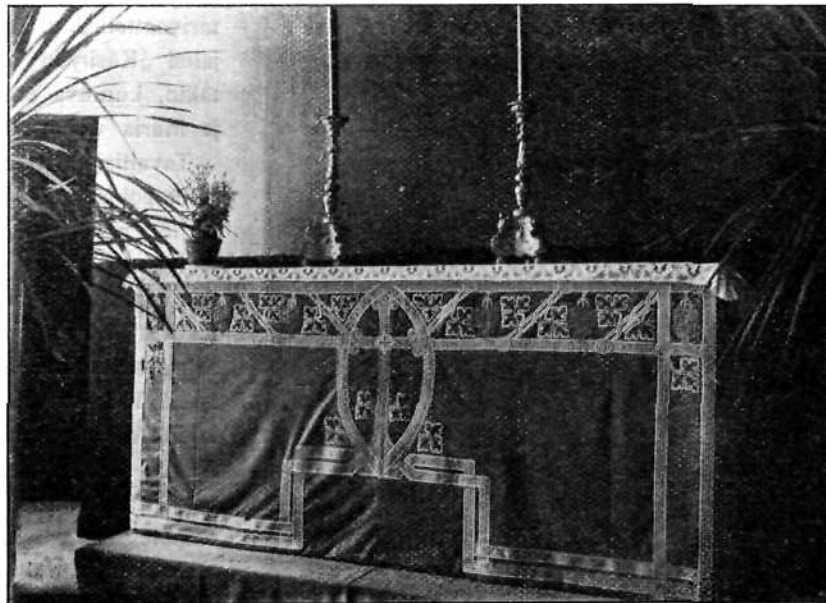
Samaa tekisi mieleni sanoa Carl Larssonin kuvakudoksesta „Venus ja Peukalo-Liisa“. Keväimen tunnelma taulussa viehättää jo alusta saakka. Ensimmältä tuntui isokokoinen Venus hieman oudolle tuossa herrtaisessa kevätluonnossa. Useampia kertoja sekä varsinkin aikojen takaa katsottua alkoi ainakin allekirjoittaneesta jo Venuskin sulautua tauluun kuuluvaksi.

Rouva Märta Måås Fjetterströmin sommittelema kuvakudos, esittävä tarua „Staffan Stalle-drängistä“ hevosineen ja metsäelukoineen on stiliseerattuine kuvioineen ja yöllisine värityksineen aika vaikuttava ja teknillisesti moitteeton.

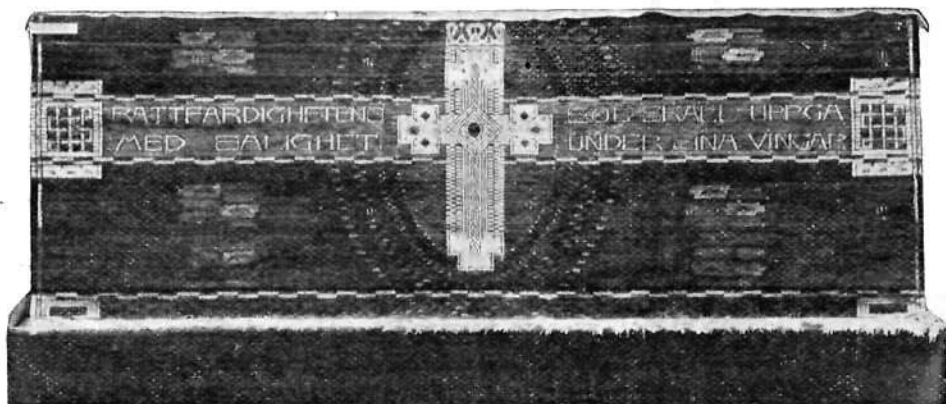

GUSTAF FJÆSTAD: „SUOJAILMA“.

Vakiintuneimpana ruotsalaisista kuvakudosten piirtäjistä voinee syystä pitää taiteilija Gustaf Fjaestadia, joka on jo useampien vuosien aikana, rouvansa kutoessa näitä töitä tehnyt. Tämänvuotisessa näyttelyssä oli Fjaestadilla näytteillä 6 kudosta, „Juoksevaa vettä“, „Kevätalvi“, „Talviyö“, „Lumettuneita oksia“, „Veteenkuvastuvia puita“, ja „Suojailma“, 2 viime mainittua tässä esitetään. Kuvakudoksen tekniikan ja eri vaikutus muodot tuntee F. mitä paraiten ja osaa edullisimpia vaikutus muotoja edukseen käyttää. Hämmästyttävän eloisesti hän näin ollen onnistuukin mieliaiheitaan vesi- ja

MARIA VIDEBÄCK: ALTARIVAATE-OMMEL.

MARIA SJÖSTRÖM: ALTARIVAATE-KUDOS.

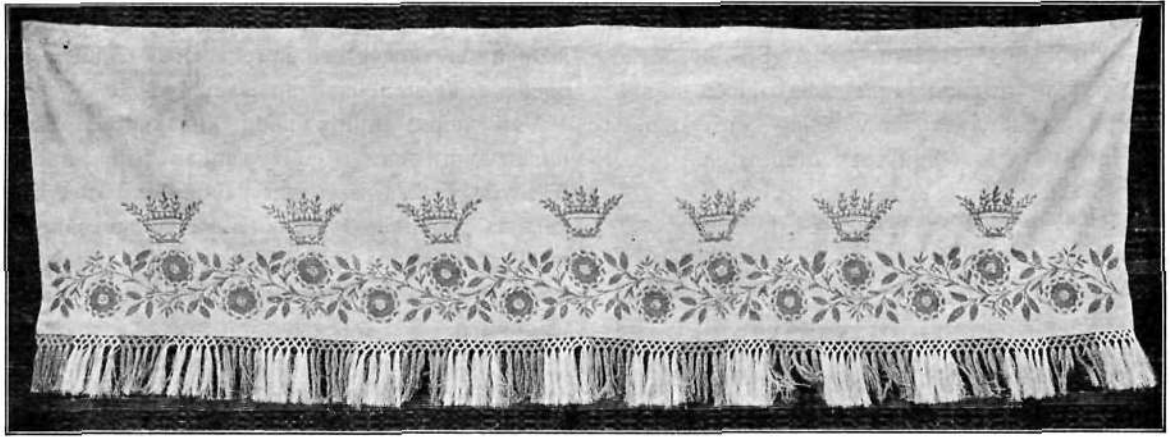
lumimaisemia villalangoilla maalaamaan. Enemmän uutta väritykseen ja tekotapaan nähden soisi tämän erikoistaiteilijan alallaan löytävän.

Vaikeampaa kuin uuden kuvakudoksen laatiminen voi monasti olla vanhan paikkaaminen. Käsityön Ystävät asettavat näytteille 2 isoa ranskalaista gobelinia, joittenka isot, harsimislangoilla merkityt reijät on niin hyvin paikatut, ettei minäkäänlaista eroa vanhan ja uuden välillä ole havaittavissa.

Että kuvakudoksiin, niin vanhoihin kuin uusiin, on saatu niinkin hyviä värejä, osoittaa että värjäystaito Ruotsissa on jo aika hyvällä kannalla. Parasiin kuvakudoksiin on joko erikseen tai yhtäaikaan käytetty joko Märtha Leijonhuvudin oivallisia kemiallisesti värjättyjä (ei anilinilla) tai Göteborgin kasvivärjäysyhtiön hyviä teoksia. Molempia lankoja oli myöskin irrallaan näytteillä.

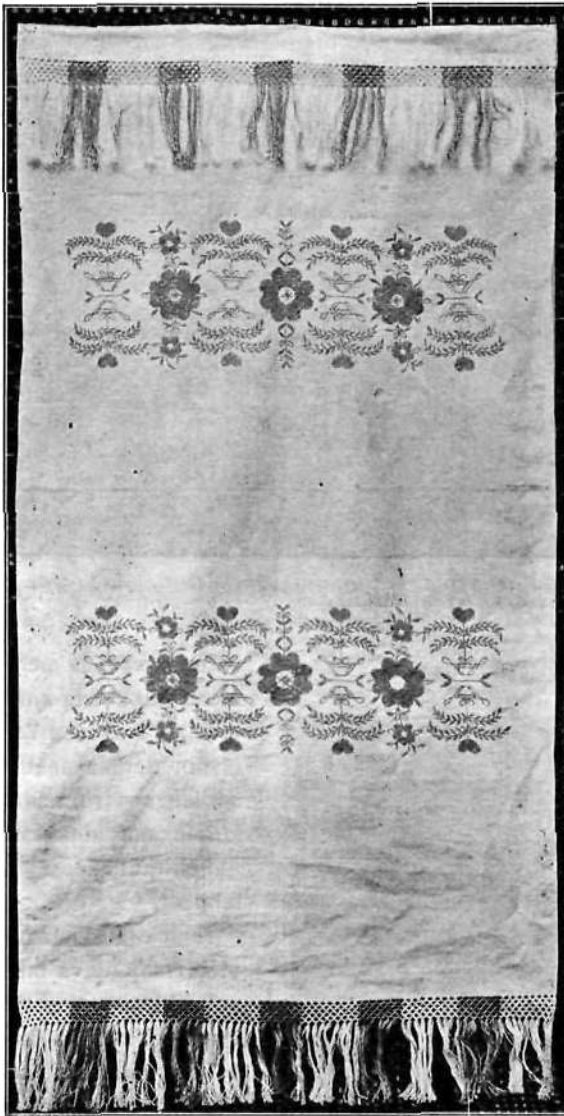
Niin hyvää¹ ja pehmeää vaikutusta kuin meidän Käsityön Ystävain norjalaismalliset langat eivät nämä kuitenkaan ainakaan allekirjoittaneesen tehneet.

Taidekudoksista on vielä mainittava monet alttarivaatteet ja muut kirkolliset kudokset, joita Käsityön Ystävät olivat panneet kosolti näytteille.

„PITKÄ-OMMEL“-DELSBOSTA (HELSINGLANDISSA).

Paraita näistä oli Maria Sjöströmin piirrosten mukaan jo v. 1907 Tukholman Suurkirkkoa varten tehty. Vaikuttavalla tavalla tummanpunaselle ja violetille vivahtavalle villapohjalle on silkki- ja kulta-langoin laadittu säteikkö kruunatun ristin

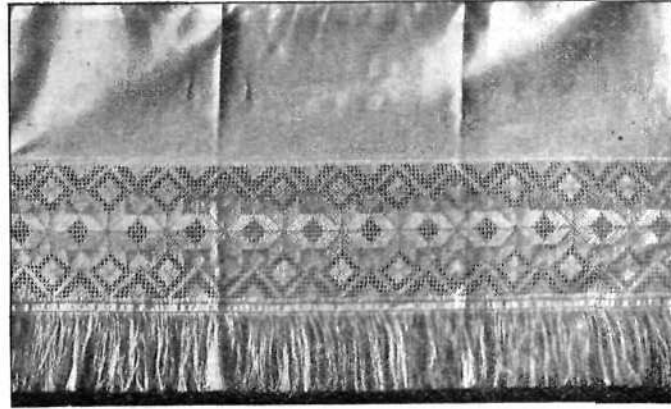
„PITKÄOMMEL“-DELSBOSTA.

ympäri kuvastamaan poikkitiellä löytyvää Malakiaan tekstiä „Vanhurskauden aurinko on koittava ja autuus oleva siipeinsä alla“.

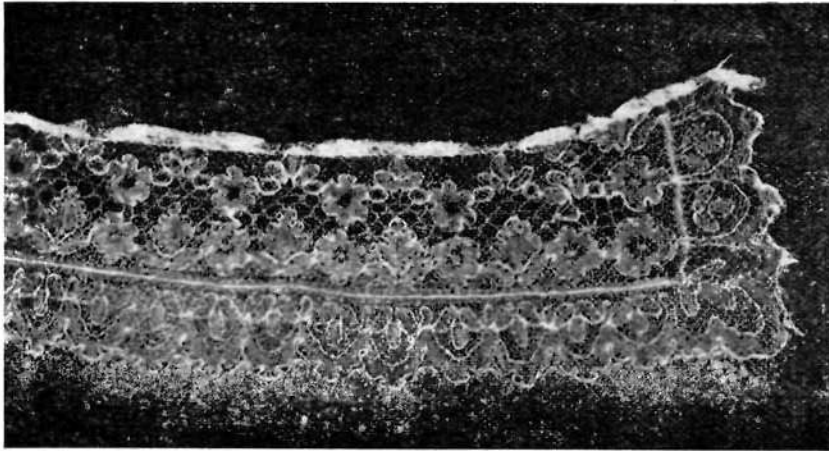
Ompelutöistä olkoon ensinnä mainittuna rikkaat kirkolliset koru-ompeleet pappien kaapuiksi, alttarivaatteiksi y. m. Suurin osa tällaisiakin sijaitsi „Käsityön Ystävien“ osastossa. Yksi niistäkin, kuuluva erääseen Södermanlandin kirkkoon ja Maria Videbäckin piirtämä tässä esitetään.

Tavallisia „maallisiakin“ koruompeleita värillisellä pohjalla löytyi jonkun verran, etupäässä yksityisten näytteille panemina. Valitettavasti näitten joukossa oli suurin osa varsinkin väritykseen nähden epäkypsiä. Poikkeuksen tässäkin suhteessa tekevät kansanomaiset ompeleet. Erikoisesti ansaitsevat mainitsemista eräät Taalain osastossa löytyvät flodalaiset „vepat“, tavalliselle ruusupolkukudokselle ommeltuine kasviornamenteineen. Nämä, kuten yleensä muutkin kansan kudokset ovat kauttaaltaan kasveilla värjätystä langoista ompeleineen päivineen laaditut. Samalla ornamenteilla varustettuja Norjan Telemarkin ja Hallingdalin mallisia valkoisia lapasia oli Flodan osastossa myös eräitä pareja. — Edellisen suuntaista koristelutapaa esiintyy myös liinavaatteelle ommeltuna. Mitä arvokkaimpia tällä alalla ovat varsinkin tofssönnen (tupsuommel) Jerfsösta ja längsönnen (pitkä ommel) Delsbosta, molemmat pitäjää Helsinglandissa. Ompelulanka on tavallisesti punasta; toisinaan kuitenkin sinistäkin. Jälkimmäisestä ompelutavasta esitetään tässä pari kuvaa. — Samassa yhteydessä olkoon mainittuna, että Ruotsissa on kotiteollisuutena paljonkin harjoitettu myöskin värillisten kuvioitten omatekoisilla puukliseillä valkoiselle kankaalle painamista. Nykyään tämä „karttuunin“ valmistaminen on Ruotsissa jotenkin harvinaista. Helsinglandissa vielä jotkut muorit tätä työtä muistaa tehdä. Eräitä kappaleita, ylempänä mainittujen Delsbon ompeleitten näköisiä, oli asetettuna näytteille.

Ruotsalaiset ovat löytäneet oivallisen tavan monissa kansallispuvuissaan sovittaa yhteen kauneimpia kudoksistansa, somimpia ompeleistaan. Niitä löytyy noin puoleen sataan eri lajia. Eri paikkakunnilla on omat pukunsa ja onpa Taalaissa tapana eri pukua käyttää arki-oloissa, kirkkomatkalla, häissä, hautajaisissa j. n. e. Taalaissa ei juuri muuta pukua käytetäkään kuin näitä omankuosisia. Muissakin osissa maata ovat kansallispuvut kaikissa säätykerroksissa miesten kuin naistenkin kesken alkaneet tulla yhä yleisemmiksi. Näyttelyssä oli näitä hausimpia ompelutuotteita asetettu sekä

TUOHI-OMMEL HELSINGLANDISTA.

VANHA VADSTELAINEN PITSI.

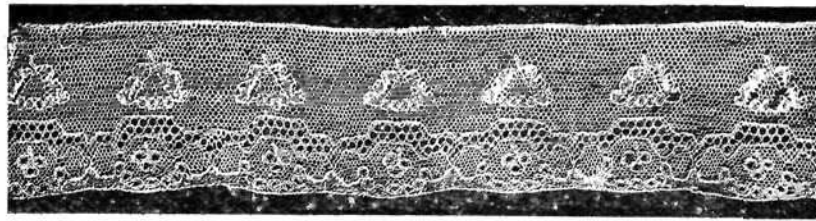
käsin tunnusteltavia että myymälä- ja vartioneitosten päällä loitompaa ihailtaviksi.

Ikävän erehdyksen kautta oli näyttelyssä joutunut saamaan sijaa osasto, jossa valmistettiin ompelukoneilla kirjaeltuja nenäliinoja. Se herätti epäsointua näitten sielukkaitten käsiteollisten töitten näyttelyssä. Muittenkin yksityisten näytteellepanemain koruompeleitten joukossa oli liiaksi paljon semmoista jonnin joutavaa ylellisyystavaraa, joka ei terveen käsiteollisuuden harastajain puolelta voinut saada kuin sääliä osakseen.

Jonkun verran reikäompeleitakin, laadulleen sekalaisia, oli näytteillä. Tämän kaikissa pohjoismaissamme elpymässä olevan siron koristelutavan olisi suonut olevan enemmän edukseen

edustettuna. Meille suomalaisille lienee Helsinglandissa vielä käytännössä oleva tuhiommiel (näversöm) outoa tekniikkaa. Tätä reikä-ompeleita suoritetaan ainoastaan pellavakankaaseen, mikä kiinnitetään harsimalla ommellen tuohikapaleelle. Reikiä varten kiskotaan sitten tarpeellisista paikoista irti yhtä paljon loimi- ja kudelankoja. Oikea puoli syntyi ommellessa tuohen ja kankaan väliin.

Maailmankuuluja ovat tai-

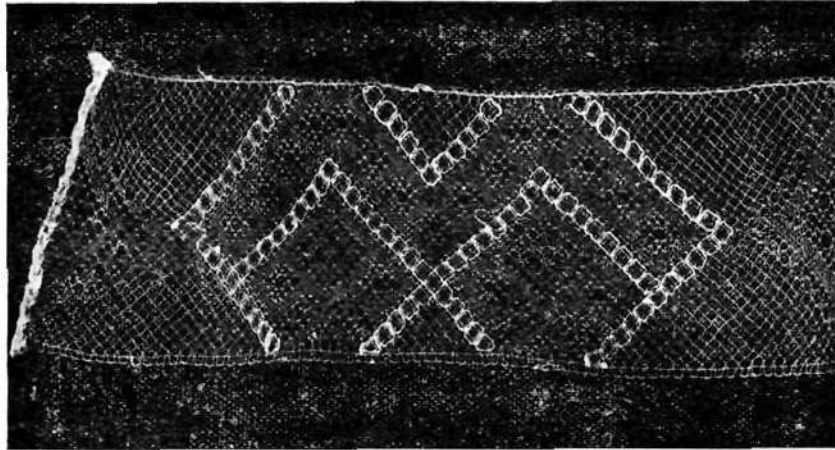
VADSTENALAINEN „TULIPUNAROS“-NIMINEN PITSI.

EDELLISESTÄ AIHEENSA SAANUT TAALALAINEN „TULIPUNAROS“-PITSI.

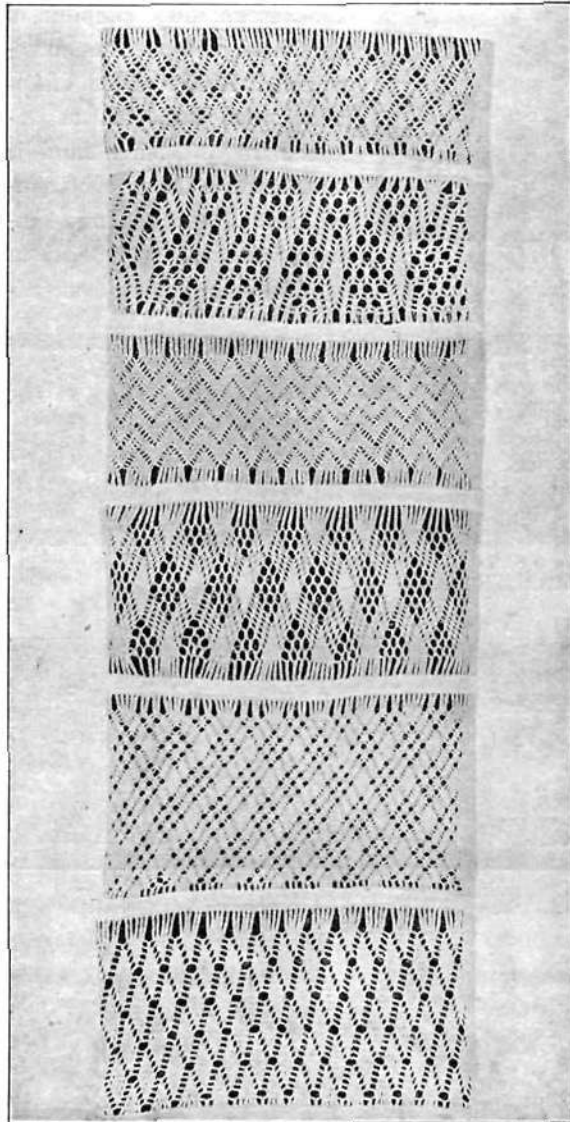

TAALALAINEN „AALLOKKO“-NIMINEN PITSI.

PITSIÄ ÄHLISTA (TAALAISSA).

teellisesti sommitellut hienonhienot Vadstenan *nyplätyt pitsit*. Ne ovat perua siellä sijainneen nunnaluostarin ajoilta. Sen jälkeen kun Ruotsin kotiteollisuusyhdistyksen Vadstenassa ylläpitämä

PALMIKOITU PITSIOMMEL LEKSANDISTA.

pitsinnypläyskoulu on alkanut uudella innolla vanhoja muotoja etsiä ja kehittää, ovat nämä pitsit entisestään jalostuneet. Valmistustapa on jotenkin sama kuin Raumalla käytetty, lukuisien neulojen avulla paperille piirrettyä mallia täälläkin seurataan. Näyttelyssä oli näitä pitsejä tietysti paraat esillä.

Vadstenan pitsiteknikka lienee joko Italiasta tai Flanderista kotoisin. Sitä on semmoisenaan jäljennetty hyvällä menestyksellä varsinkin Skånessa. — Aivan omintakeista nypläystapaa, tai solmimista (knuta spetsar), kuten kansa siellä sitä kutsuu, tapaamme Taalaissa. Siellä ei mallia lainkaan piirretä paperille, vaan nyplääjä sommittelee pitsin vasta sitä valmistaessaan. Se vasta oikein taiteellista käsityötä. Jokainen pitsi saa tällöin oman nimensä (våg, tulipanos, ögonfjärd, gumshorn, allerdrängstrappa, hælros j. n. e.) Kun tätä luovaa työtä tehdessä ei jaksa kovin lukuisaa neulajoukkoa hallita, tulevat pitsit jonkin verran löysempiä kuin esim. Vadstenan pitsit, joita taalalaiset muuten usein mielellään parasmaineisina jäljentelevät. Tämä ei tapahdu kuitenkaan orjallisesti esikuvaa matkien, vaan otetaan ennen nähdystä Vadstenan pitsistä vain terävin vaikutus uuteen työhön pääsäveleksi. Tämmöistä siirrosta esittävät ohella painetut kuvat

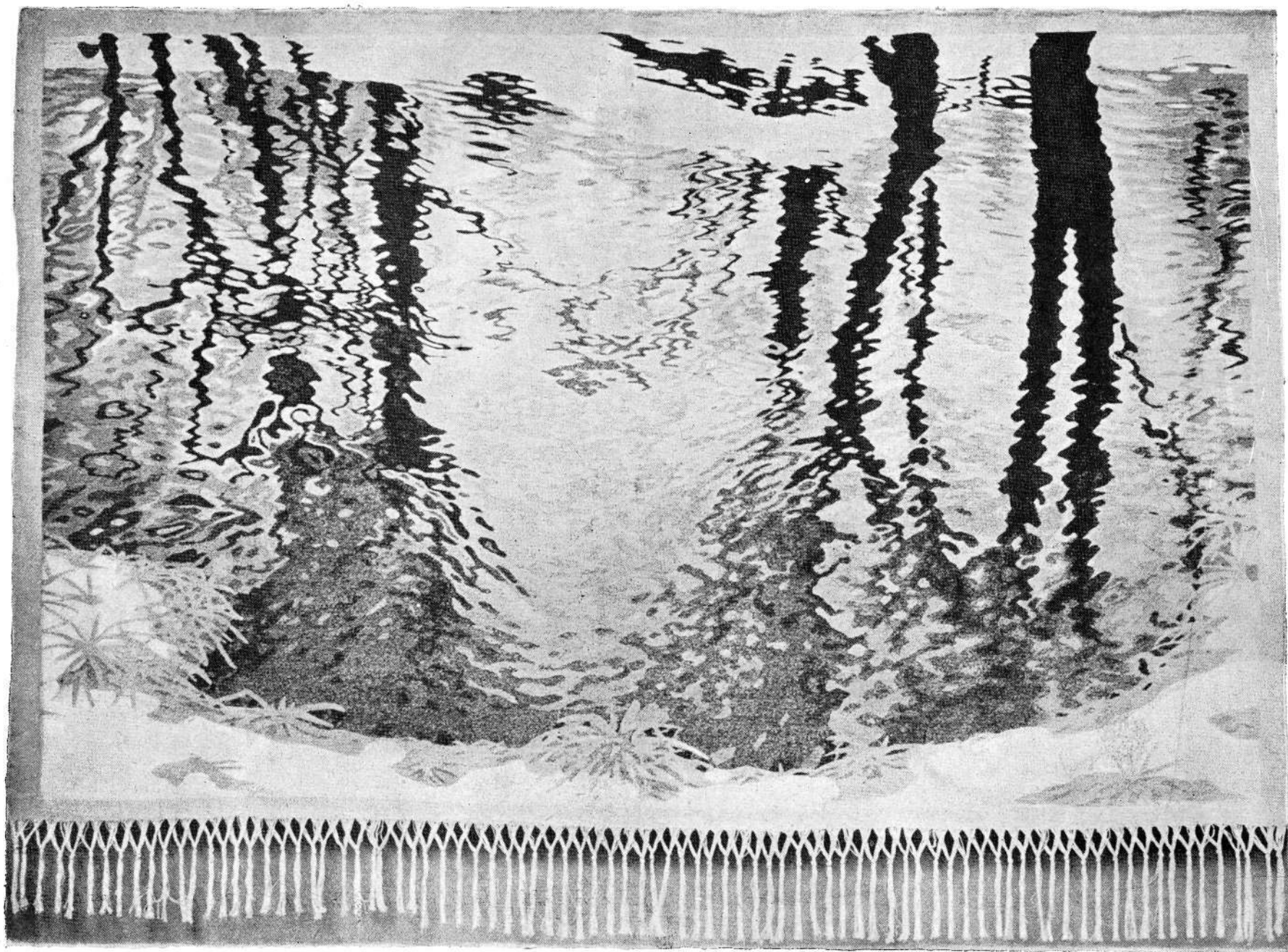
Erittäin mieluinen aihe näitä pitsejä sommitellessa tuntuu aalto olevan. Alkujaan on niihinkin saatu perusmuodot Vadstenasta, vaan tähän kuvattu kuuluu olevan jotenkin itsenäisesti mockfjärdin kappelissa Taalaissa syntynyt. Jäykempiäkin pitsimuotoja tapaa Ählin pitäjässä Taalaissa ja muodostavat ne aivan oman ryhmänsä ruotsalaisia nypläyksiä.

Edellä olevia pitsiä oli näytteillä etupäässä Gagnäsistä (koulu pitsejä varten) ja mockfjärdistä:

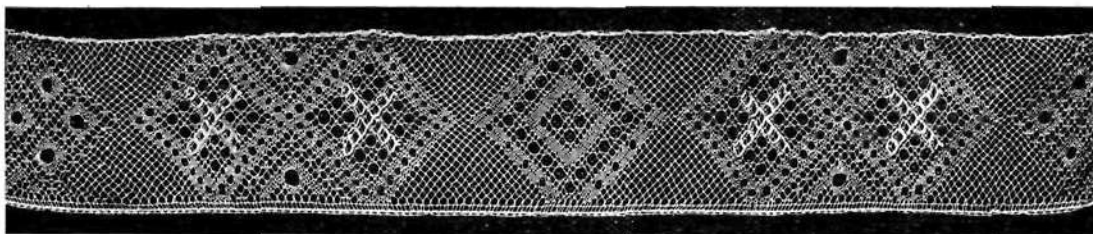
Harvinaisuutena oli näyttelyssä myöskin kokkelma ommeltuja ja punottuja pitsejä. Edellinen työtapana ei ole varsinaisesti Ruotsissa kotiutunutta,

ANNA JA FERD. BOBERG: HAUTAJAISET LEKSANDISSA

GUSTAF FJÆSTAD: VETEEN KUVASTUVIA PUITA

PITSIÄ ÄHLISTA (TAALAISSA).

eikä jälkimäinen, vaikkakin vanhaa omaa perua, ole enään laajemmalti käytännössä.

Vielä on mainittava kudotut ja palmikoidut nauhat. Niitä tehdään edelleen paljon etupäässä kansallispukuja varten. Muualla kuin Taalain ja Helsinglandin näyttelyssä ei niitä näkynyt. Edelliset tehdään nauhakangaspuussa, jälkimäiset kuin meilläkin löysän puupirran avulla.

Täydellä syyllä voi sanoa, ettei minkään muun maan kansallinen tekstiilikäsittely nykyaikana voisi esiintyä niin eheänä ja edukseen kuin ruot-

salainen tämänkesäisessä näyttelyssä. Joskin tähän suureen vehnäjoukkoon oli vielä jonkun verran akanoita eksynyt, on kuitenkin tunnustuksella mainittava, ettei ala-arvoisia tuotteita löytynyt suhteellisesti läheskään niin paljon kun Lundin näyttelyssä v. 1907.

Kansalliseen perustaan nojautuen ja päämaalis-
taan tietoisena edistyy tekstiili-käsityö nykyään Ruotsissa varmaa latuaan.

Helsingissä 6. 9. 09.

Lauri Mäkinen.

Kotifaide VI—VII sisällys: Tukholman näyttely (14 kuvaa). — Kipsidetaljia Tukholman näyttelyrakennuksesta (15 kuvaa). — Kutoma-, ompelu- ja nyplästyöt Tukholman taideteollisuusnäyttelyssä, kirj. Lauri Mäkinen (37 kuvaa). — Ilmoituksia.

Suomen Höyrylaiva-Osakeyhtiö, Helsinki,

välittää säännöllistä liikettä ensiluokkaisilla matkustajalaivoilla seuraavilla linjoilla:

Helsinki—Rääveli—Stettin

„WELLAMO“ Kapteeni Arthur Lindfors. **Helsingistä** lauantaisin kl. 1.30 i. p. ja **Räävelistä** lauantaisin kl. 7.30 i. p. **Saapuu Stettin'iin** maanantaisin kl. 1.30 i. p. **Stettin'istä** keskiviikkoisin kl. i. p. **Räävelistä** perjantaisin kl. 1.30 i. p. **Saapuu Helsinkiin** perjantaisin kl. 2 a. p.

Asioitsijoita: Stettin'issä herra Gustaf Metzler; Räävelissä: herra Carl F. Gahnlbäck.

Suomi—Köpenhamina—Hull

„TITANIA“, Kapteeni Edv. Hjelt, „ARCTURUS“, Kapteeni K. O. Sjölund, vuorotellen, **Helsingistä** tiistaisin kl. 7 i. p., **Hangosta** keskiviikkoisin kl. 4 i. p. **Saapuu Köpenhaminaan** (Havnegade) perjantai aamuisin. **Saapuu Hull'iin** sunnuntaisin puolen päivän aikaan, **Hullista** keskiviikkoisin i. p. riippuen vuorovedestä. **Köpenhaminasta** (Frihamnen) lauantaisin kl. 12 päivällä. **Saapuu Helsinkiin** maanantai aamuna.

Huomautus. Joulukuun 15 p:stä Huhtikuun 15 p:ään ei poikkea Helsinkiin.

„POLARIS“, Kapteeni Harry Rönngren, vuorotellen „ASTRÆA“, Kapteeni B. Förbom, tai „URANIA“, Kapteeni Lennart Lundqvist, **Turusta** perjantaisin i. p., **Hangosta** lauantaisin kl. 4 i. p. ja **Köpenhaminasta** (Havnegade) maanantai aamuisin, **saapuu Hull'iin** i. p., **Hull'ista** lauantaisin i. p. riippuen vuorovedestä, **Köpenhaminasta** (Frihamnen) tiistaisin kl. 12 päivällä, **saapuu Turkuun** torstai aamulla.

Huomautus: Tammikuun 1 p:stä Huhtikuun 30 p:ään tekevät „Polaris“ ja „Astræa“ olosuhteiden mukaan 14 päivän matkoja.

Asioitsijoita: Hull'issa: John Good & Soon Ltd. Köpenhaminassa: Fritsche & C:o. Hangossa: Karl Boström. Turussa: Joh. Gust. Wickeström.

Pietari—Helsinki—Hanko—Tukholma

Toukokuu—Lokakuu.

„OIHONNA“, Kapteeni E. Ljungberg, „ULEÄBORG“, Kapteeni V. Norring, „von DÖBELN“, Kapteeni E. Hedman, „TORNEÅ“, Kapteeni A. Lundén.

1—29 **Toukok.** **Pietarista** maanantaisin ja perjantaisin kl. 4 i. p., **Helsingistä** tiistaisin ja lauantaisin kl. 11.30 a. p., **Hangosta** tiistaisin kl. 7 a. p. lauantaisin kl. 6 a. p., **saapuu Tukholmaan** keskiviikkoisin a. p., sunnuntai aamulla, **Tukholmasta** maanantaisin ja perjantaisin kl. 6 a. p., **Hangosta** tiistaisin kl. 11 a. p., lauantaisin kl. 12 a. p., **Helsingistä** tiistaisin ja lauantaisin kl. 10 i. p., **saapuu Pietariin** keskiviikkona ja sunnuntaina päivällä.

29 p:stä **Toukokuuta, Kesäk., Heinäk., Elok.**, maanantaisin, keskiviikkoisin, perjantaisin kl. 4 i. p., lauantaisin kl. 6 i. p., tiistaisin, torstaisin, lauantaisin, sunnuntaisin kl. 11.30 a. p., tiistaisin ja lauantaisin kl. 7 i. p., **sunnuntaisin kl. 6 i. p.**, keskiviikkoisin ja sunnuntaisin aamupäivällä, maanantaina ja perjantai aamuisin, maanantaisin, keskiviikkoisin, perjantaisin, lauantaisin kl. 6 i. p., tiistaisin ja lauantaisin kl. 12 a. p., torstaisin kl. 11 a. p., **tiistaisin, torstaisin, lauantaisin kl. 10 i. p.**, ja **sunnuntaisin kl. 8 i. p.**, keskiviikkoisin, perjantaisin, sunnuntaisin, maanantaisin päivällä.

Huom.! 2:nä ja 9:nä päivänä Kesäkuuta ei mitään vuoroa Pietarista ja 3 ja 10 Kesäkuuta niinkään Helsingistä.

5 p:nä Kesäkuuta samoin ei vuoroa Tukholmasta.

Huom.! **Maarianhamina:** Kesä- Heinä- ja Elokuulla poikkeaa höyrylaiva Marianhaminaan, lähtien Pietarista keskiviikkoisin ja palaten takaisin Tukholmasta lauantaisin.

Huom.! **Hanko:** Kesä-, Heinä- ja Elokuulla ei poikkea keskiviikkolaiva Pietarista eikä lauantailaiva Tukholmasta **Hankoon**.

1—15 p. **Syyskuuta:** lähtö Pietarista: maanantaisin, keskiviikkoisin, perjantaisin kl. 1 i. p., Helsingistä: tiistaisin, torstaisin, lauantaisin kl. 10 a. p., Tukholmasta: maanantaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin kl. 6 i. p.

Syyskuun 16:sta päivästä purjehduskauden loppuun 2 matkaa viikossa kulkuvuoroluettelon mukaan.

Turku—Maarianhamina—Tukholma

Pikahöyrylaiva „PRINSESSAN MARGARETA“, Kapt. A. O. Stenbäck.

Toukokuun 4 p. Marraskuun 1 päivään. **Turusta** maanantaisin keskiviikkoisin, perjantaisin kl. 8 i. p. **Maarianhaminasta** tiistaisin, torstaisin, lauantaisin kl. 2 a. p. **saapuu Tukholmaan** tiistaisin, torstaisin ja lauantaisin kl. 8 a. p. **Tukholmasta** sunnuntaisin, tiistaisin ja torstaisin kl. 10.30 i. p. **Maarianhaminasta** maanantaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin kl. 5 a. p., **saapuu Turkuun** maanantaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin kl. 10.30 a. p.

Huom.! Höyrylaiva „Prinsessan Margareta“n matkat tehdään toukokuun ajalla höyrylaiva Oihonnasta riippuen. Saapuu Tukholmaan kl. 8 a. p. ennen kontinentaalijunan lähtöä kl. 10.25 a. p. **Toukokuun ajalla** lähtee **Tukholmasta kl. 8.30 i. p.**

Asioitsijoita: Pietarissa: Hj. Hockert. Hangossa: Karl Boström. Turussa: Joh. Gust. Wickeström. Tukholmassa: A. B. Nyman & Schultz.

Suomen Höyrylaiva-Osakeyhtiö, Helsinki,

Etelä-Makasiininkatu 4.

Suomen Teollisuuslehden ja sen erikoisosastojen alempanamainittuja vanhoja vuosikertoja, ylimääräisiä julkaisuja ja kansia

saadaan lehden toimitukselta ja kirjakaupoista tilaamalla:

Suomen Teollisuuslehti 1895—1901 nidottuna à Smk. 5:—.

Suomen Teollisuuslehti 1902—1907 nidottuna à Smk. 15:—.

Suomen Teollisuuslehti 1908 Smk. 12:—.

Suomen Teollisuuslehti 1903, 1905, 1906 sidottuna à Smk. 17:—.

Sähkö ja Voima 1907, 08 à Smk. 1: 50.

Yleisosasto Sähkö ja Voima 1907, 08 à Smk. 3:—.

Seppo 1907, 08 à Smk. 1: 50.

Yleisosasto ja Seppo 1907, 08 à Smk. 3:—.

Yleisosasto Seppo ja Sähkö ja Voima 1907, 08 à Smk. 3: 50.

Kutoma- ja Paperiteollisuus 1907, 08 à Smk. 2: 50.

S. Teollisuuslehti Kutoma- ja Paperiteoll. osastoinen 1907 à Smk. 3: 50.

Kotitaide 1902, 1904, 1906, 1907 nidottuna à Smk. 7:—.

Kotitaide 1908 Smk. 6:—.

Kotitaide 1902, 1905 sidottuna à Smk. 8:—.

Rakentaja 1901, 1903, 1904, 1905 nidottuna à Smk. 6:—.

Kansia löytyy seuraaviin vuosikertoihin.

Suomen Teollisuuslehti 1894—97, 1900—1906 à Smk. 2: 50.

Kotitaide 1903—1906 à Smk. 2:—.

Rakentaja 1901, 1903, 1904 à Smk. 2:—.

Erikoisjulkaisuja:

Modärna möbel, ruminredningar, villor m. m. à Smk 2:—.

Kotitaiteen joulunumero 1902 à Smk. —: 75.

Talonpoikaistalo ulkoa ja sisältä à Smk. 1:—.

Suomalaisen huvilatuvan sisustus à Smk. 1:—.

ERIKOIS-LIIKE

TAITEELLISILLE

UUTUUKSILLE

Tapettien,

Friisien

ja

Linoleumij alalla

HELSINGIN UUSI

TAPETTI LIIKE.

UNIONINKATU 28.

W. Salvén

Puhelin 924.

K. F. PUROMIEHEN KIRJAPAINOA

Helsinki

Lapinlahdenk. 7

Puhelin 3257

SUOSITELLAAN

Sanduddin

Tapetti- & Mattoliike

Helsinki P. Esplanaadik. 25 telef. 49 79
on maamme vanhin, suurin ja ajan-
mukaisemmin järjestetty erikoisliike

Tapetti ja Mattoalalla

Haaraosasto Wiipurissa Aleksanterin-
katu 19 telef. 13 05

Ulko ja sisämaalauksessa käytettävää Kivennäisvärimaalia

Glorial

Veteen sekoitettuna pysyvää, vaan kuitenkin sateessa liukematonta. Korvaa öljy- ja liimavärejä. Kuivaa nopeasti. Pyytäkää mallinäytteitä ja hintalueteloa.

Ullrich, Anderzén & Co.

Helsinki. Telefon 20 59.

Lång & Leppäaho Osakeyhtiö

Aleksanterink. 13. — Puhelin 143.

Konttori- ja kirjoitustarpeita
Paperia. Tukuttain ja vähittäin.

— Konttorikalustoja. —

Westerlund & Co

Telef. 11 17 Helsinki Telef. 11 17

Parhaimpia Kone-, Sylinteri-
y. m. öljyjä. — Konsisteeri-
rasvaa, Vaseliiniä, Tärpättiä,
Pakninkia, Konehihnoja,

Trasselia, Nuuraa, Presen-
ninkia, Ulkolaisia puulajeja,
Liimaa, Armatuureja, Ruis-
kuja y. m.

Suomen Väri & Vernissatehdas Osakeyhtiö

Etelä Esplanadinkatu 8 Helsinki
Puhelin 85

Haaraosastoja:
Porissa, Viipurissa, Turussa ja Tampereella

Taidetakomo **KORU**

Eino Schroderus.

■ ■ ■ Valmistaa lamppuja, lyhtyjä, kynttiläjalkoja, kirjoitustelineitä, huonekaluheloja y. m., y. m.

Ottaa suorittaakseen kaikenlaatuista rauta-, kupari- ja messinkiteollisuuden alalle kuuluvaa taiteellista työtä.

EINO SCHRODERUS.
Arkkitehti

Maariank. 28. P. 53 48. TAKOMO Maariank. 24.

Suomen Käsityön Ystävät

Unionink. 23 — Puhelin 22 20.

Myy ja järjestää kaikenlaatuisia korusompeluja, kuin myös kutomatöitä.

Kotitaide

on paras ilmoitusväline.

**SINKOPIOITA
RUSKEAKOPIOITA
VALKOKOPIOITA**

VALOKUVAA
PIIRUSTUKSIA, KONEITA,
HUONESISUSTUKSIA Y. M.

TOIMITTAA VALOKUVAUSTÖITÄ
AMMATTIMIEHILLE.

Arvoisat lukijat!

Ruvetkaa liikeyhteyteen ja tehkää ostoksenne niissä liikkeissä jotka ilmoittavat Kotitaiteessa.

Th. Wulff

Paperi- ja Piirustus-
tarpeiden kauppa

Helsingissä - Pohjois-Esplanadinkatu 43.

Kaikenlaatuisia 1:ma Piirustustarpeita

Halvimpiin hintoihin.

P. Sidorow

Suomalainen Kalustokauppa
Osakeyhtiö

Suomen suurin konekauppa!

:-: Konttori ja Konenäyttely :-:

Helsingissä, Aleksanterinkatu n:o 7
(entinen Vaasan Pankin huoneisto, vastapäätä Yhdyspankkia.)

Suorittaa oman insinöörin johdolla täydellisiä konelaitoksia kaikilla aloilla, joista mainittakoon: täydellisiä sahalaitoksia, myllyjä, meijereitä, puusepäntehtaita puumassatehtaita y. m.

:-: Pyytäkää erikoistarjous! :-:

Hyvin lajiteltu varasto:

TAPETTEJA, REUNUKSIA, KORKKI-
MATTOTOJA JA RULLAKARTIINEJA

Viipurin Tapettikauppa

KARL LAGERBLOM

Helsingissä Aleksanterink. 50. Telef. 20 94.

HELSINGIN ASFALTTI OSAKEYHTIÖ

Konttori: Sörnäisten Rantatie 2. Telef. 10 86.

Sähköosote: Asfalttiyhtiö, Helsinki.

Erikoisala:

Sementtitorvia,
koneella puristettuja.

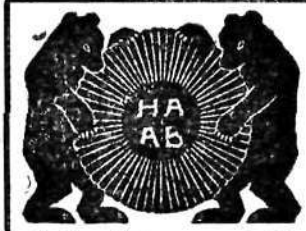
Kaivorenkaita.

Asfaltteerausta
sekä huoneissa että ulkosalla.

Erikoisala:

Veden poissalpaaminen vedenpintaa alempana olevista kellareista.

Karjalääväin, meijerien, tallien ja sikoläättien asfaltteeraus.

Rekisteröity tavaramerkki

Tehtaat Hakasalmen torin laidalla:
Asfaltti- & Torvitehdas

Naftaliinittomia Kattamisaineita kuten:

Asfalttikattohuopaa, Asfalttilakkaa,
Peltivernissaa, Kreosoottitervaa,
Kreosoottijyä, Vuorauspahvia y. m.

Täydellisiä katonkattamisia!
suoritetaan takauksella.

JULIUS TALLBERG

Varasto uudenaikaisia huonekaluheloja
Kullattua kuparia, messinkiä, nikkeliä y. m.
Eri malleja piirustusten mukaan toimitetaan mitä pikimmin tehtaalta.

Erilaatuisia huonekalulukkoja.

Rokkolan hyväksi tunnettua **Peililasia** määrättyissä suuruuksissa suoraan tehtaalta.

Juho F. Aaltosen Tapettikauppa

Erottaja N:o 11 :: Puhelin 33 65.

Varasto alstikkalta tapettia kaikista KOTI- ja parhaimmista ULKOMAAN tehtaista. Friisiä, reunuksia, kulta-
listoja, korkkimattoja, pinkopape-
ria ja -pahvia y. m., y. m.

Rakentajat huom.! ■ ■ **Rakentajat huom.!**

Hyviä rakennustarpeita:

vasoja, parruja, hirsiiä, riukuja, lankkuja, lautoja, telinelankkuja, halkoja y. m. myy

Helsingissä, Vladimirinkatu 11.
Puhelin 37 56 ja 65 41.

Niilo Ahlgren

K. METSOMÄKI

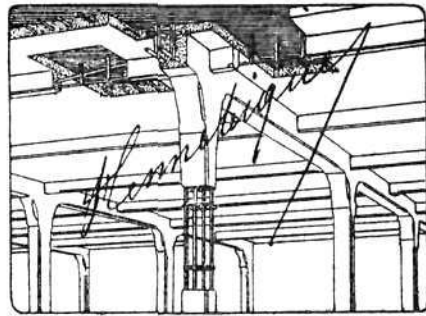
**KORISTE- JA RAKENNUS-
TAKEITTENTEHDAS**

Helsinki - - Tel. 24 95.

Valmistaa takorautatarpeita niinkuin
porraskäytävä- ja veranda-altoja,
porttia,
palotikapuita,
rakennusaineiden nosto-
hissiiä y. m.

Sepän liikkeeseen kuuluvia töitä.

Puhelin
28 91

Puhelin
28 91

Aug. Kiökemeister

— Helsinki —

Suorittaa kaikenlaisia rautabetoni-konstruktioneja
„Hennebique systeemin“ mukaan.

Keskuslämmitys- ja ilmanvaihto-laitoksia!

Arvoisille rakennusherroille, arkkitehdeille ja rakennusmestareille saan täten ilmoittaa, että nyt kun olen maailmankuulun toiminimen

Rietschel & Henneberg, G. m. b. H.

kanssa Berlinissä tehnyt sopimuksen yhteistyöstä, on minulla tilaisuus keskuslämmitys- ja ilmanvaihto-alalla suorittaa töitä uusimpain periaatteiden ja uusimpain kokemusten mukaan mitä tällä alalla on. Toiminimi Rietschel & Hennebergin monivuotinen kokemus sekä asema yhtenä mannermaan etevimmistä liikkeistä tällä alalla takaa kaikissa suhteissa ensiluokkaisen työn.

Suunnitelmia ja kustannusarvioita tehdään pyynnöstä.

Kunnioituksella:

Rob. Huber.

Helsinki.

Tampereen
Höyrypuuseppä Osakeyhtiö

valmistaa

Huonekaluja ja
 Puusepäntöitä

Näyttelyvarasto Tampereella Puutarhakadun 16:sta.

Tampereen
Rakennuskonttori

myy halvimmalla

Kalkkia, sammutettua ja sammuttamatonta.
Sementtiä, Lomma, Danmark ja Quinstorp.
Tulenkestäviä tiiliä ja savea.
Ikkunalasia, Tapettia, pinkopaperia ja pahvia.
Maalitarpeita ja **Värnissoja**.
Rakennustarpeita ja **Työkaluja**.
Konetarpeita ja **Öljyä**.
Rautatiekiskoja ja **J-rautoja**.

SÖRNÄISTEN HALKO- JA PUUTAVARALIIKE O. Y.

Tehdas, Konttori ja Varasto Fredriksberginkatu 13—15. Konttori puhelin 270. Varasto puhelin 6795.

MYYPPI: Höylättyjä ja Höyläämättömiä sekä höyrykuivia lankkuja, lautoja, listoja y. m., y. m.

VALMISTAA: Karmia, ovia, ikkunoita, konttori ja myymälä-huoneustojen sisustuksia, toimittaa korjauksia rakennusosalalla kokeneen rakennusmestarin johdolla sekä yleensä kaikkia puuteollisuusosalalle kuuluvia töitä.

MYYPPI: Polttopuita, halkoja kokonaisina, sahattuina ja pilkottuna sekä kotinajettuna.

VARASTO: Hylkylautoja, lankunpintoja, hirsii, vasaaja ja piuruja.

Kaikki nykyajan halvimpiin hintoihin.

TAITEELLINEN
ASIOIMISTO Kluuvik. 3

■ Huonekalukankaita ■ Mattoja ■ Verhoja ■
 ■ Taideteollisuusesineitä ■

LIBERTY-silkkiä
 samettia

PIIRUSTUKSIA | Piirustuspaperia

kopioitaan. Kalkiopaperia
 Sinikopioita Kalkiovaatetta
 Valkokopioita useita lajeja ja levyyttä.
 Ruskeakopioita Valkokopioimis-paperia
 Kauniita ja jyrkkiä kopioita

□ □ Kaikista parasta ja halvinta □ □

ALLAN JOHNSON'ILLA

Puhelin 6181. Ankkurikatu 5. Puhelin 6181.

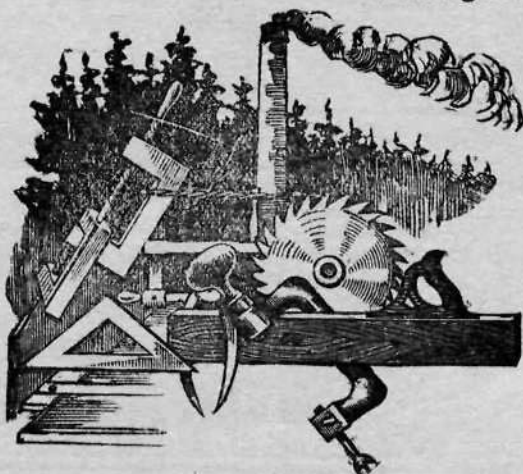
Helsingin Puuseppätehdas Osakeyhtiö

Lastenkotok. 5 Helsingissä

Sähköosoite:
 PUUSEPPÄ
 Puhelin 13 53

Valmistaa
 Huonekaluja,
 Konttorin-,
 Kirkkojen-,
 Puotien- y. m.
 sisustuksia.

Ikkunoita, Ovia, Par-
 kettilattioita sekä
 kaikkia puuseppä-
 alalle kuuluvia
 töitä.

HELSINGIN

RAKENNUSAINE

KAUPPA O.-Y.

Pääliike: Heikinkatu 3. Haarakauppa: Hämeenkatu 2.
 Sähköosoite: RAKENNUSAINE.
 Puhelimet: Myymälä 256. Konttori 1868.

Rakennusaineita, Rautatavaraa.
 Värejä, Öljyjä, Koneita. ♣ ♣
 Työ- ja Talouskaluja. ♣ ♣ ♣